PEOPLE'S VOICE
The Lithuanian Weekly Newspaper in Canada. Published by the Lithuanian Press Association, P. O. Station C., Box 1013, Toronto 3, Ont., Canada.

LIAUDIES BALSAS

Kanados Lietuvių Darbo Žmonių Laikraštis

LIAUDIES BALSAS
Kanados Lietuvių Savaitinis Laikraštis, Leidžiamas Lietuvių Spaudos Draugijos Kanadoj. P. O. Station C., Box 1013, Toronto 3, Ont., Canada.

Nr. 471 PENKTADIENIS, SPALIŲ (OCTOBER) 18, 1940, TORONTO, ONTARIO METAI IX

SAKO SOVIETŲ SĄJUNGA PASIRENGUS SUTEIKTI TURKAM PAGALBA PRIEŠ VOKIEČIUS IR ITALUS

Tass Užginčija Pranešimus, Jog Vokietija Pranešė Maskvai Apie Kariuomenės Siuntimą į Rumuniją

BUDAPEŠTAS, Hungarija. — Iš Sofijos, Bulgarijos sostinės, ateina žinios teigia, kad Sovietų Sąjunga žada Turkijai duoti militarinę paramą, jei ji būtų užpulta Vokietijos ir Italijos, kurios nori veržtis per Turkiją į Afriką.

Sovietų Sąjungai draugingi rateliai Sofijoj teigia, kad jie gavę informaciją, jog Sovietų Sąjunga pasirengus užstoti Turkiją. Jie mana, kad Sovietų-Turkų derybos pavyks ir bus sudaryta atitinkama sutartis.

Tam daug reikšmės priduoda tas faktas, jog Sovietų Sąjungos žinių agentūra Tass pakartotinai praneša, jog Vokietija nepranešė Sovietų Sąjungai apie siuntimą kariuomenės į Rumuniją.

Dabar Balkanuose sklaidžiasi įvairūs gandai, kurie nekuriąs valstybes labai baugina. Turkija sakoma gabena namo iš Rumunijos visus savo tautiečius. Graikija šaukia į kariuomenę 1936 metų klasės specialistus.

Tuo tarpu eina gandai, kad keli laivai vokiečių pribuvo į Albaniją. Jie atvykę iš Italijos. Kiti pranešimai teigia, kad 300 vokiečių tankų ir keli eskadronai orlaivių pribuvę į Galati, Rumunijos uostą prie Dunojaus upės, netoli Sovietų rubežiaus. Sovietų jėgos koncentruojančios prie Rumunijos sienos, ypatingai prie Dunojaus žiočių. Nekurie pranešimai eina dar toliau, sakydami, kad Sovietų kariuomenė persikėlusi per šiaurinę Dunojaus šaką ir pasiekus centralinę, bet Sovietai užginčija.

SPALIO 8 DIENĄ rytą žmonėms vykstant į darbą nazių bomba nukrito visai prie buso ir užmušė visus juomi važiavusius. Atvaizde matomas minimas busas iš dviejų "aukštų" bombos apardytas.

Turkai Sakosi Dviem Milijonais Durtuvų Atremsią Vokiečius

ANKARA, Turkija. — Turkų vyriausybė per radio persergėjo vokiečius, kad jie nemėgintų maršuot per Turkiją į Syriją ar į anglų kontroliuojamus Iraką ir Egiptą. Sako, jog du milijonai turkų durtuvų pastos vokiečiam kelią.

Valdiškas Turkijos perspėjimas vokiečiam nurodo, kaip nevyksta italam prieš anglus Egipte: italai ten pasiekė tik Sidi Barrani, ir anglai atmuša visus italų bandymus toliau pažengti.

Turkija yra kol kas nekariaująs Anglijos taikininkas.

JAPONIJA NORI SUDARYTI SUTARTĮ SU SOVIETAIS

TOKIO. — Išvyko į Maskvą generolas Jošitsugu Tatekava, specialus Japonijos atstovas, vedimui derybų su Sovietų Sąjungos vyriausybe.

Išvykdamas pareiškė, kad esąs prieš raudonuosius, bet prosovietinis. Tas rodo, kad Japonija keičia savo nusistatymą linkui Sovietų Sąjungos.

ANKARA. — Turkijos prezidentas Ismet Inonu tarėsi su SSRS ambasadoriumi.

Anglija Nepatenkinta, Kad S.S.R.S. Laikosi Taikingos Politikos; Užgrobė 10 Laivų

LONDONAS. — Anglijos valdžia rekvizavo dešimtį Estijos ir Latvijos laivų, tuomi parodydama, kad ji nepripažįsta Baltijos kraštų žmonėms teisių apsispręsti.

Kadangi Estija ir Latvija yra įstojusios į Sovietų Sąjungą, tai Anglijos valdžia apie laivų rekviziciją pranešė Sovietų ambasadoriui Ivan M. Maiskiui, kuris tuojaus pranešė Maskvai.

Minimų laivų kapitonams įsakyta perleisti savo laivus Anglijos valdžios naudojimui.

Laivai esą rekvizuojami todėl, kad eina gandai, jog Sovietų Sąjunga ir Japonija veikiausiai pasirašys nepuolimo sutartį.

Kada Baltijos kraštų žmonės nubalsavo prisidėti prie Sovietų Sąjungos, Anglijos imperijos uostuose buvo 30 Baltijos kraštų laivų. Jie visi buvo sulaikyti.

Anglijos užsienio reikalų ministerija laiko Sovietų ambasadorių atsakomingu už sugrąžinimą tų laivų kapitonų ir jūrininkų į jų kraštus. Viso jų yra 300.

LONDONAS. — Laivyno admiralitetas pranešė, jog italų oro torpėdos sužeidė 9,100 tonų kruizerį Liverpool.

Tuo pačiu sykiu ji skelbia, kad buvo sunaikinti 5 vokiečių prekiniai laivai.

Vienas iš nuskandintų vokiečių laivų buvo 7,000 tonų. Kitas tokio pat sunkumo laivas buvęs sužeistas.

SUVIENYTOS VALSTIJOS NORI KARO BAZIŲ PIETINĖJ AMERIKOJ

WASHINGTON. — Valstybės sekretorius Cordell Hull davė suprasti, kad derybos su įvairiomis pietinės Amerikos valstybėmis apims ir karišką bazių klausimą.

Pranešimai iš Brazilijos ir Čilės rodo, kad tie kraštai sutinka išrenduoti Suvienytoms Valstijoms oro bazes tenai.

Amerika Parduoda Dar 19 Prekinių Laivų Anglijai

WASHINGTON. — Valdiška Amerikos Laivininkystės Komisija spal. 11 d. pardavė Anglijai dar 19 prekinių laivų. Jie esą 20 metų senumo. Anglija už juos užmokės $4,640,000. Vidutinė laivo įtalpa yra 9,000 tonų.

Priskaitant šiuos laivus, Anglija nuo karo pradžios pirkus iš Jungtinių Valstijų jau 101 prekinį laivą. Be to, Anglijai pereisią keli amerikiniai laivai, kurie buvo įregistruoti Panamoj ir Kanadoj.

Amerikos Laivininkystės Komisija turi dar 71-ną tokį laivą. Suprantama, kad dauguma jų taip pat bus parduota Anglijai.

Laivininkystės Komisijai dabar yra budavojama 1,500,000 tonų naujų prekinių laivų įvairiose laivastatyklose.

Anglijos Komunistai Reikalauja Apsaugot Žmones Nuo Bombu

LONDON. — Po naujų metų šaukiamas Anglijos Liaudies Suvažiavimas.

Anglijos Komunistų Partija spal. 7 d. išleido manifestą, kuriuom užgiria Liaudies suvažiavimą ir siūlo jam parenkt šitokius reikalavimus, statomus valdžiai:

Įtaisyti visoje šalyje tikrai saugias slėptuves nuo vokiečių oro bombų; parūpint namus žmonėms, kuriuos bombininkai padarė benamiais; atlyginti nukentėjusiem nuo oro bombų; atidaryt turėtų namus kaip priglaudas žmonėms likusiems be pastogės.

Pakelt kareiviams algą ir piniginiai parenkt jų šeimynas.

Panaikint taksus uždėtus ant perkamų reikmenų; neimt jokių taksų nuo darbininkų algų; apribot kainas maisto dalykų.

Atidaryt viešus darbus bedarbiams ir mokėt jiem unijines algas.

Draftuot [illegible] reikalams stambinosi [illegible] turtus.

Sugrąžint demokratines laisves ir atsteigt darbininkam teisę streikuot.

Eit linkui Liaudies Valdžios įsteigimo. O tokia valdžia, sako Anglijos komunistų manifestas, perimtų į savo rankas bankus ir stambiąją pramonę, pagerintų žmonėms būklę ir išlaisvintų Indiją ir kitus Anglijos pavergtus kraštus.

Manifestas peikia Anglų Darbo Partijos vadus ir jos ministerius, kad jie tik remia karinę savo kapitalistų mašiną, paralyžiuoja darbininkų judėjimą, šaukia darbininkus pasiaukot karui, o apleidžia plačiųjų darbo minių reikalus.

Lindbergas Sako Amerikai Reikia Išmintingesnių Vadų

WASHINGTON. — Pulkininkas Lindbergh per radio kalbėdamas smarkiai kritikavo Amerikos vadus už prižadėjimą ir neišpildymą.

"Mes turime išsirinkti tokius vadus, kurių prižadais galėtume pasitikėti," pareiškė jis, "kurie žinotų, kur mus veda, ir kurie pasakytų mums, kur mus veda."

Jis sako, nėra abejonės, kad Amerikos apsigynimas silpnas, kad žmonėse didelis nepasitenkinimas. Diskusuoti reikia ne tai, kad reikia ginkluotis, o vadovybę, kuri atvedė prie tokios padėties.

Jo manymu, jei dabartiniai vadai negalėjo numatyti, kas įvyks, tai kaip jie galės vadovauti karo metu.

ROOSEVELTAS SULAIKO RUMUNIJOS AUKSĄ

WASHINGTON. — Praneša, kad prezidento Roosevelto įsakymu sulaikyta (sušaldyta) Rumunijos auksas ir kreditai, kurie siekia $100,000,000.

Tai padaryta todėl, kad Vokietijos armija okupavo Rumuniją. Anglijos atstovai apleidžia Rumuniją.

SUVIENYTOS VALSTIJOS PARDAVĖ KANADAI daug tankų del lavinimo tankistų. Štai tie tankai Borden kempėj. Jie daryti dar 1919 metais, bet daugelis iš jų nebuvo naudoti. Jie perdaug lėti, palyginus su šių dienų tankais, bet užtektinai geri lavinimui tankistų.

Anglijos Karo Laivas Ajax, Kuris Sunkiai Sužeidė Graf Spee, Ir Vėl Atsižymėjo Nuskandindamas 3 Italų

ŪKININKAI REIKALAUJA GARDINER REZIGNACIJOS

SASKATOON. — Čia įvykusi ūkininkų konferencija, parlamento atstovės D. Nielsen vadovybėje, išnešė rezoliuciją, reikalaujančią, kad agrikultūros ministeris Gardiner rezignuotų.

Konferencija kaltina jį už federalę kviečių politiką, kuri pastatęs ūkininkus į labai keblią padėtį.

Kitomis rezoliucijomis reikalauja draftuoti turtus, nacionalizuoti karišką industriją ir panaikinti 10 nuošimčių muitus ant ūkio mašinerijos.

PARLAMENTAS PRADĖS POSĖDŽIUS LAPKRIČIO 5

OTTAWA. — Kanados parlamentas lapkričio 5 dieną pradės rudeninę sesiją.

Šioj sesijoj, tarp kitko, bus diskusijos karo klausimu, tai yra, valdžios darbų sąrišy su karu.

ORO ATAKOS IŠ ABIEJŲ PUSIŲ KARTOJAS KASDIEN

LONDONAS. — Vokiečių atakos iš oro ant Londono ir kitų centrų kartojasi kasdien ir kasnakt. Dabar vokiečiai naudoja truputį mažiau orlaivių, tačiau bombardavimas dar užtektinai žiaurus.

Tuo pačiu metu Anglijos bomberiai smarkiai puola Berlyną ir kitus vokiečių centrus, naikindami fabrikus, sandelius ir koncentracijos punktus.

Šiuo tarpu karas tarp Anglijos ir vokiečių tik ore.

Ottawa.—Iš apie 30,000 21 m. amžiaus rekrūtų 2,034 netinkami

LONDONAS.—Anglijos admiralitetas pranešė, kad H. M. S. Ajax, kuris su kitais dviem sunkiai sužeidė nazių karo laivą Graf Spee, pereitą šeštadienį nuskandino Vidužemio jūroj, 80 mylių į pietryčius nuo Cicilijos, tris italų karo laivus.

Ajax turėjęs kovoti su 10 italų laivų, žinoma daug mažesnių. Tris iš jų nuskandinęs, kiti pabėgę. Ajax irgi truputį nukentėjęs. Manoma, kad italų granata pramušė skylę virš vandens. Penki jūrininkai buvę užmušti ir apie 20 sužeisti.

Italai prisipažįsta, kad neteko trijų laivų, bet tuo pačiu laiku skelbia, kad jie nuskandinę 7,000 tonų sunkumo kruizerį Neptuno klasės.

Nuskandintieji italų karo laivai yra 1,620 tonų naikintuvas Artigliera ir du 679 tonų torpediniai laivai.

PER ANKSTI KALBĖTI APIE KARO TIKSLUS, SAKO ČIORČILIS

LONDONAS. — Ministeris pirmininkas Čiorčilis atstovų rūmuose kalbėdamas pareiškė, kad dar per ankstí kalbėti apie karo tikslus.

"Mes kovojame ne tik už tai, kad išlaikyti status quo," pareiškė jis, "bet ir už tai, kad išsilaikyti.

"Kuomet mūsų sugebėjimas tą padaryti bus pripažintas visame pasaulyje, tuomet mes galėsime žiūrėti, ką mes darysime laimėję pergalę."

ALGECIRAS. — Spalio 16 smarkiai per du kartu bombardavo iš oro Gibraltarą.

Kieno orlaiviai buvo, nežinia. Bet gal Francijos, nes prieš tai buvo čia atvaryti 2 jos laivai.

ČAPLINO FILMA APIE HITLERĮ IR MUSOLINĮ JAU PRADEDAMA RODYTI

NEW YORK. — Manhattane buvo rodoma Čarlio Čaplino filma "The Great Dictator." Tai buvo pirmas rodymas. Žiūrėtojų tarpe buvo ir pats Čaplinas.

Reporteriams pareiškė, kad jis būtų labai patenkintas, jei tą filmą pamatytų Hitleris.

Minimoj filmoj pajuokiami Hitleris su Musoliniu. Ši filma yra pirma kalbinė Čaplino filma.

Komunistų Kandidatams Surinkta New Yorko Valstijoj 43,740 Parašų

ALBANY, N. Y. — Komunistų Partijos rinkimų komitetas įteikė New Yorko valstijos sekretoriui 43,740 piliečių parašus, kurie surinkti komunistų kandidatams: Earlui Browderiui į prezidentus, Jamesui W. Forčui į vice-prezidentus, ir įvairioms valstijiniams ir miestiniams komunistų kandidatams.

Įstatymas reikalauja 12,000 parašų, kad galima būtų išstatyt kandidatus visašališkiems ir valstijiniams rinkimams. Taigi už komunistų kandidatus pasirašė beveik tris kartus daugiau piliečių, negu įstatymiškai reikalaujama.

Komunistų kandidatas į Jungtinių Valstijų senatorius yra Israel Amter, kandidatai į kongresmanus — Elizabeth Gurley Flynn, I. Begun ir Frank Herron.

Komunistai taipgi turi savo kandidatus į New Yorko miesto taryba.

Liaudies Balsas

VIENINTELIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRASTIS, LEIDŽIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS. IŠEINA SYKĮ Į SĄVAITĘ

Prenumeratos Kaina:

Kanadoj ir Didžiojoj Britanijoj metams $3.00; pusei metų $1.60. Visur kitur metams $3.50; pusei metų $1.75. Atskira kopija 5 centai.

Pašto perlaidas (Money Orders) išrašykite Liaudies Balso vardu:

LIAUDIES BALSAS

P. O. Station C, Box 1013, Toronto 3, Ontario, Canada.

ASMENIŠKAI KREIPKITĖS: 160 CLAREMONT ST., TORONTO.

KODEL SOVIETŲ SĄJUNGA NERODO NORO ATSISAKYTI NUO NEUTRALUMO

Paskutiniu laiku spauda plačiai rašo apie Anglijos ir Suvienytų Valstijų pastangas patraukti Sovietų Sąjungą savo pusėn. Sąrišy su tuo yra nurodinėjama, kad Vokietijos, Italijos ir Japonijos agresorių sukartis yra pavojinga ir Sovietų Sąjungai. Daugiausia, žinoma, Sovietų Sąjunga yra bauginama vokiečių įsigalėjimu Rumunijoj. Ant galo visi tie komentatoriai prideda, kad jeigu vokiečiai laimėtų prieš Angliją, tai paskui jie paskelbtų karą Sovietų Sąjungai. Bet Sovietų Sąjunga nesitraukianti iš savo nusistatymo.

Jeigu jau Sovietų Sąjunga ir vėl ant dienotvarkės, tai veikiausiai nebus pro šalį panagrinėti klausimą, kodel Sovietų Sąjunga nerodo noro atsisakyti nuo neutralumo politikos, nežiūrint į tai, kad laikraščiai nurodinėja jai didelius pavojus.

Sovietų Sąjungos nusistatymą galima atspėti iš to, kas įvyko visai netolimoj praeityj. Jeigu kas turi užtektinai atminties, kad galėtų atminti, kas vyko per praėjusius dešimtį metų, tai gali gerai prisiminti, jog Sovietų Sąjunga buvo viena iš aktyviausių šovėtojų už taiką, prieš agresiją. Sovietų Sąjunga siūlė nusiginkluoti arba bent apribėžiuoti. Ji siūlė suvaldyti Musolinį, kada tas užpuolė ant Etiopijos. Ji gelbėjo Ispaniją, norėjo užstoti Čekoslovakiją. Net šio karo išvakarėse ji siūlė sudaryti Anglijos, Amerikos ir Sovietų Sąjungos bloką prieš agresiją. Visos tos pastangos nuėjo užniek. Vietoj to, kad priimti išmintingus pasiūlymus, taip vadinamos demokratijos rengė kelią karui prieš Sovietų Sąjungą. Net tuo metu, kada Sovietų Sąjunga išplėšė iš nazių nagų Vakarų Ukrainą ir Baltijos kraštus, ji buvo keikiama.

To viso akyvaizdoje nėra jokio reikalo stebėtis, kad Sovietų Sąjunga nerodo jokio noro stoti į Anglijos pusę dabar, nežiūrint to, kad agresorių žygiai grumoja visam pasauliui.

Tiesa, kad dabar Suvienytų Valstijų ir Anglijos politika linkui Sovietų Sąjungos švelnesnė. Bet kas galį užtikrinti, kad ji yra sąžininga. Juk pradžioj karo ir Francijos valdonai atrodė labai širdingais Anglijos sąjungininkais. O kas atsitiko vėliau, nėra reikalo nei aiškinti. Kas gali užtikrinti, kad Sovietų Sąjungai įstojus į karą reakcionieriai nesusitaikytų, kaip kad Francijos reakcionieriai susitaikė su Vokietija?

Jeigu Anglijoj ir Amerikoj prie valstybės vairo atsistotų liaudiškos valdžios, kuriose turėtų didesnę įtaką antifašistai, tuomet susitarimas su Sovietų Sąjunga būtų greitesnis. Tuomet ir nazių sutriuškinimas būtų pilnai užtikrintas.

Bet reikia postatyti klausimą, ar stambieji kapitalistai tokios išvados norėtų? Jie nenori, kad vokiečiai atimtų iš jų rinkas ir kolonijas, bet visai nepageidauja ir to, kad fašizmas būtų sutriuškintas. Nes sutriuškinimas fašizmo Vokietijoj, Italijoj ir Japonijoj reikštų jam amžiną atilsį visam pasaulyj. O su mirtinu smūgiu fašizmui, būtų užduotas didžiausias smūgis ir kapitalizmui. Francijos ponai tą numatė gerai, todel jie neėmė jokių šansų. Jie greitai persimetė fašizmo pusėn. Juos pasekė Rumunijos turčiai.

Sovietų Sąjunga turi galingą Raudonąją Armiją, kuri pasirengusi užduoti fašizmui mirtiną smūgį. Bet kad tos armijos talką gauti, reikia garantijos iš Anglijos ir Amerikos pusės, jog praeitis nebepasikartos.

AR IŠTIKRŲJŲ NEBĖRA LIETUVOS

Yra tokių lietuvių, kurie vaikščiodami po stubas skleidžia visokias nesąmones apie Lietuvą, pritardami nekurių Suvienytų Valstijų lietuvių laikraščių šmeižtams prieš Sovietų Sąjungą. Jie sako, kad Lietuvos nebėra; kad lietuvių laisvė dingo ir t.t. Bet Dr. Graičūnas duoda per Vilnį tokiems labai gražų atsakymą. Jis tenai rašo:

"Ne dingo, bet išsprūdo iš rankų išnaudotojų, vyliūgų ir tai ant visados. Išsprūdo iš rankų, kit tas sugantas paukštelis ir dingo erdvėse.

"Kunigai, rabinai, popai ir ponai prarado Lietuvos žemelėj (krašte) rojų. Nuskriaustasis, paniekintas žemutinis sluoksnis žmonių, kurie amžiais vergavo kunigams ir ponams, atbudo ir nusikratė galutinai vergovės jungą.

"Kas čia tokio baisaus ar blogo atsitiko, jei kunigas ir ponas turės sėti žirnius, sodinti bulves ir malkas skaldyti, kad iš prakaito sau gyvenimą pasidaryti, save prasimaitinti, kad iš bado nemirti?!"

Negražus žygis

Čiorčilio valdžia skelbia, kad atidaro Burmos kelią, kurį buvo uždarius su tikslu pagelbėti Kinijai ir Japonijai susitaikyti. Atidarymas, aišku, geras dalykas, bet uždarymas buvo labai negražus žygis.

Kokiu gi būdu to kelio uždarymas galėjo pagelbėti Kinijai ir Japonijai susitaikyti? Jis turėjo tikslą paspausti Kiniją, kad ji nusileistų Japonijai. Kitokios išvados negalima pasidaryti.

Dabar, kada Japonija, nežiūrint to patarnavimo, pradėjo rodyti dantis, ir Anglija ir Amerika jau gerinasi prie Kinijos. Prezidentas Rooseveltas, kurio valdžia pardavinėjo Japonijai visokią kariškę medžiagą ir tuo metu, kai Burmos kelias buvo uždarytas, pasiuntęs laišką Čiangkaišekui, išreikšdamas dėkingumą jam už nusistatymą tęsti kovą prieš agresiją.

Jeigu taip visuomet bus elgiamasi, tai kaip Anglija, taip ir Amerika liks be draugų, nors ir dabar jau daugelis atsimetė ir mažai beliko.

UNIVERSITETO KOLEGIJOS SKAITYKLA Londone, apgriauta nazių bombų. Atrodo lyg kuygų deginimo tęsinys?

10,000,000 Balsavimo Teisių Neturinčių Žmonių

Rašo Meredith Johnson

Ateinančiuose prezidento rinkimuose apie 10,000,000 amerikiečių neturės progos pasirinkti tarp Roosevelto ir Willkie, nes jie perbiedni balsavimui. Jie gyvena aštuoniose pietinėse valstijose — Tennessee, Alabama, Georgia, Virginia, Arkansas, Texas, South Carolina ir Mississippi — kur pilietis turi mokėti galvinius (poll tax) nuo $1.00 iki $3.00, kad turėti teises balsuoti.

Turtingesnėse šalies vietose, tokie maži mokesčiai demokratijos mašinerijos perdaug nepažeistų. Pietuose, tačiau, kur vidutinės metinės ūkininko pajamos siūbuoja tarp $38.00 ir $183, to rezultatai pasibaisėtini. Vargingieji, kurių dauguma yra baltieji, liko be balsavimo teisių, o išrinkti atstovai pastatomi prie vairo mažo skaičiaus balsuotojų, kurių sentimentai visai neišreiškia žmonių valios.

1938 metų kongresiniai rinkimai davė puikų pavyzdį, kaip demokratija galvinių mokesčių valstijose pažeista. Kitose unijos valstijose, kuriose nėra galvinių mokesčių, balsavo 58.1% visų suaugusių piliečių. Gi aštuoniose galvinius mokesčius imančiose valstijose, nežiūrint to fakto, kad įstatymai pripažįsta balsavimo teises 11,500,000 piliečių, balsavo tik truputį virš vieno milijono piliečių. Tokiu būdu, tik 9.9% naudojosi balsavimo teisėmis, o 90.1% neturėjo tų teisių.

Tyrinėjimas balsavimų atskiromis valstijomis iškelia viršun dar baisesnius galvinių mokesčių demokratijos rezultatus. Mississippi valstijoj, septynius atstovus į Kongresą išrinko 35,438 žmonės, tai yra tik 3.4% visų suaugusių piliečių, pagal kitas valstijas turinčių balsą rinkimuose.

Georgija valstijoj, kur gyventojų skaičius siekia tris milijonus, tik 67,543 balsai išrinko dešimtį atstovų. Kadangi šioj valstijoj suaugusių yra pusantro milijono, tai tik 4.5% iš tų, kurie galėtų balsuoti, turėjo progą pakelti savo balsą per rinkimus.

Texas valstijos gyventojų skaičius veik 6 milijonai; apie 3,250,000 galėtų balsuoti, jei ne galviniai mokesčiai. Tačiau tik 345,000 balsuotojų išrinko 21 atstovą. Jie buvo pastatyti prie vairo tik 10.6% suaugusių žmonių.

Virginia valstijoj, devyni atstovai buvo išrinkti 9.5% iš 1,300,000 suaugusių gyventojų. Virš vieno milijono iš tų, kurie pagal Konstitūciją turėtų teisę balsuoti, nebalsavo, bebėjo, daugumoje atsitikimų iš galvinių mokesčių priežasties.

South Carolina valstijoj septyni atstovai buvo išrinkti 45,000 balsų. Kadangi šioj valstijoj suaugusių žmonių yra 819,000, tai balsavo tik 5.5% galimų balsuotojų. Galviniai mokesčiai neleido balsuoti 94.5% suaugusių gyventojų.

Suma galvinių mokesčių ir mokėjimo sąlygos keičiasi pagal vietą. Tennessee valstijoj reikalaja po $1.00 nuo kiekvieno nuo 21 iki 50 amž., priedo prie to po $1.00 valsčiui ar apskričiui. Tie $2.00 turi būti sumokėti dviejų mėnesių bėgyje prieš rinkimus. Balsavimo metu turi parodyti papkvitavimus. Georgia, Virginia, Mississippi ir Texas valstijose reikalaujama sumokėti po $1.50 nuo 6 iki 8 mėnesių prieš rinkimus. Daugumoje valstijų galvinių mokesčių mokėjimas rinktinis: tai yra, galviniai mokesčiai uždedami pasiekus 21 metų amžiaus, ir jeigu pilietis nori balsuoti, jis turi užmokėti už visus praėjusius metus nuo to laiko, kada jis pasiekė 21 metų amžiaus, iki rinkimų dienos, ir dar su nuošimčiais.

Kad gauti pilną vaizdą, kokią sunkenybę teikia demokratijai tie galviniai mokesčiai pietinėse valstijose, reikalinga žinoti, kad visa apylinkė apgyventa rendauninkų ūkininkų, kuriems sunku sumokėti vieną, du ar tris dolerius. Dauguma iš jų yra baltieji. Rašytojas, kuris pastaruoju laiku važinėjo po pietines valstijas, viename Alabamos kaime surado, jo manymu, tipišką grupę iš 8 žmonių (visame kaime gyvena 300 žmonių). Jie buvo "vargšai baltieji," keturi ūkininkai su žmonomis. Iš aštuonių galvinius mokesčius po $1.50 mokėjo ir balsavo tik du. Vienas mokėjo iki pastarųjų laikų, kada užėjo sausmetis, bet dabar, vatai nupuolus iki 5 centų už svarą, jis neturėjo $3.00 atgavimui balsavimo teisės. Visam kaime iš 300 gyventojų balsavo tik 12 žmonių. Iš 25,000 visam apskrity, pereituose rinkimuose balsavo tiktai 2,700. Visi tie žmonės jautėsi "už tvoros" politiniai imant, kaip kad vienas iš jų pastebėjo: "Mes privalome būti už tvoros ir žiūrėti pro plyšį."

Todel nereikia stebėtis, jog 78 kongresmenai ir 16 senatorių iš galvinius mokesčius renkančių valstijų — su, žinoma, mažomis išimtimis — yra reakcingiausia grupė Amerikos valdžioje. Išrinkti tiktai 10% gyventojų, jie gali balsuoti prieš įstatymus, kurie būtų naudingi 90% gyventojų, visai nebijodami, kad už tai reiktų nukentėti laike balsavimų. Jie kartais būna nusveriančiąja jėga ir naudoja tą jėgą prieš savo žmones. Tokiu būdu, kuomet buvo balsuojama ant Wagnerio Housing Biliaus — o Pietai kenčia nuo didelės stokos namų — 31 iš 78 pietinių valstijų kongresmenų balsavo prieš bilių ir jis buvo atmestas 19 balsų dauguma. Panašiai, kada į Kongresą buvo įneštas bilius, reikalaująs paskirti daugiau pinigų del WPA Pietuose, kad būtų sulyginta su kitomis valstijomis, visi 78 išskyrus du pasipriešino jam.

Individualiai, pietinių valstijų atstovų rekordas nei kiek negeresnis. Martin Dies (išrinktas 4.2% jo žmonių) pakartotinai buvo bartas už jo griežtą užsipuolimą ant sveturgimių. Nesenai įvykusioj "kocktail partijoj" jis pareiškė, kad "Sit-dawners" (streikieriai) turi būti išguldyti kulkosvaidžiais." Howard Smith, iš Virginia (išrinktas 5.4% jo žmonių), sakoma nebalsavęs už darbo įstatymus per 17 metų. Vieną kartą jis atkreipė į save didelę atydą, kuomet jis kirto į žandą vienam iš delegacijos, atvykusios pas jį su prašymu padidinti pašalpą.

"Cotton Ed" Smith, iš South Carolina (išrinktas 2.4% savo žmonių) sykį su pasididžiavimu pasakęs, "Aš filibusteriavau prieš antilinčinį bilių." Senatorius Theodore Bilbo, iš Mississippi (išrinktas 2.5% savo žmonių), pakartotinai šaukė, kad "ką mes turėtume padaryti, tai išdeportuoti mūsų 12,000,000 negrų į Afriką." Kitas atstovas, Eugene Cox, iš Georgia (išrinktas 1.9% savo žmonių), pareiškė, kad "jeigu CIO mylėtiniai mėgins organizuoti Pietus, jie bus sutikti amerikoniško vyriškumo žiedų."

Kiti atstovai, pastatyti prie vairo tos galvinių mokesčių demokratijos, yra Joe Starnes, vyriausias Dieso padėjėjas, vadinamas "garsiu reakcionieriumi savo ribose." Sam Hobbs, iš Alabamos, daugelio priešateivinių bilių autorius; ir "Bob" Reynolds, kurį nekurie rašytojai vadina fiureriu smaluotais kulnais.

(Magazine Digest)

JUOZAS KRŪMINAS

Liaudies Kariuomenės Daina

(Eilėraštis, gavęs IV-ją premiją)

Ei, armonika mano linksmoji,
Šimtabalsė armonika tu!
Kad išgirstų tave mylimoji —
Grok per audrą ir tylą naktų.

Kad suprastų ji didžiąją laimę,
Kuri netelpa mano širdy,
Kada tėviškės miestams ir kaimams
Švinta salė raudona, skaidri.

Vargo liekanos trupa ir byra,
Tartum rasos, kai bunda laukai.
Raudonosios mes Armijos vyrai,
Mes arimų, dirbtuvių draugai!

Koja kojon kartu mes žygiuojam,
Ranka rankon mes esam drauge,
Kad visiems būt laimingas rytojus,
Kad būt laisva, šviesu šalyje.

Priešas kojos nekels į tėvynę.
Ponų gaujos jau siausti nedrįs;
Daug kariuomenės Lietuvą gina,
Daug kariuomenės — viena širdis!

Sudainuok, mergaite iš kaimo, —
Mūs tėvynėj jau nieks nevergaus.
Jei kovon teks išeit — mums bus laimė
Ginti pergales darbo žmogaus.

Dega karštas džiaugsmas ir liepsnoja,
Sklaido saulė tamsybes naktų.
Ei, armonika mano linksmoji,
Šimtabalsė armonika tu!

Į Skaitytojus

Peržiūrint skaitytojų sąrašą atrandame, kad daugelio Liaudies Balso skaitytojų prenumeratos jau yra pasibaigę.

Laikraščio padėtis reikalauja ir mes esame priversti kreiptis į skaitytojus prašydami pasibaigusias prenumeratas atsinaujinti, kaip galima greičiau. Laiku atsinaujinimas pasibaigusių prenumeratų ne tik kad sumažina administracijai darbą, bet sutaupo daug išlaidų, kurias priseina padaryti siunčiant paraginimus.

Visi žinote, kad Liaudies Balsas nėra kokia bizniška įstaiga, o lietuvių visuomenės išlaikomas laisvas spausdintas žodis, todėl kiekviena bereikalingai padaryta išlaida tiesioginiai gūla ant tos visuomenės pečių, kuri laikraštį remia ir jį išlaiko. Kiekvienas tą suprasdamas turėtų pats pasistengti pasibaigusię prenumeratą laiku atnaujinti, o susilaukęs paraginimo, nevilkinti daugiau nei vienos dienos.

Tenka pastebėti, kad nekurie pastovūs ir seni skaitytojai, gerai žinodami, kad jų prenumeratos jau yra pasibaigę, bet ir paraginti nesistengia tuojau už laikraštį apsimokėti, bet laukia vajaus. Sako, ateis vajus, tada ir atsinaujinsiu. Taip, mes pilnai tikime, kad nei vienas doras Liaudies Balso skaitytojas nesirįš savo laikraščio nuskriausti ir savo prenumeratas atsinaujins. Bet nuomonė ir įsitikinmas, kad prenumeratas reikia atsinaujinti tik laike vajaus, yra labai neteisingas ir net laikraščiui žalingas. Visų pirma, laikraštis neturi susidėjęs atsargos kapitalo, iš kurio galėtų padengti visas išlaidas iki vajaus. Metams baigiantis fondas yra išsisėmęs, o iš visų šonų padidėjusios išlaidos reikalauja tuojautinių pajamų, tų pajamų, kurios turi ateiti už pasibaigusias prenumeratas.

Todėl atkreipdami gerbiamų skaitytojų dėmesį į tai kas aukščiau pareikšta, prašome pasibaigusias savo prenumeratas atsinaujinti tuojau dabar, nelaukiant nei vajaus, nei paraginimų. Laiku atsinaujindami prenumeratas geriausiai pasitarnausite del savo vienintelio Kanados lietuvių laikraščio Liaudies Balso ir prisidėsite prie to kultūrinio darbo, kurį Liaudies Balsas veda.

Mes tikimės, kad šis atsikreipimas susilauks tinkamo dėmesio ir tie skaitytojai, kurių prenumeratos jau yra pasibaigę tuojau pasistengs jas atsinaujinti. Už nuoširdžias pastangas iš kalno tariame ačiu.

L. B. Administracija

MINĖS 113 SUKAKTUVES

ST. JOHN, Nfld. — Mrs. Ellen Carroll, North River gyventoja, sekmadienį minės 113 gimtadienį.

Nežiūrint tokio amžiaus, ji jaučiasi gerai, girdi ir mato.

Vienas jos ūnus jau virš 90 metų amžiaus.

PASTABOS

Kanados Konservativų Partijos vadas R. B. Hanson išdavė nepaprastai svarbią kariškę paslaptį.

Kalbėdamas Charlottetown mieste jis pareiškė, kad Anglija perkėlė Kanadon 10 lakūnų lavinimo kempių su 10,000 mokinių; nors valdžios ir cenzūros buvo reikalauta, kad apie tai nebūtų rašoma ar kalbama.

Vadinasi, Hansonas, sąžiningai ar nesąžiningai, pasitarnavo Hitleriui.

Klausimas dabar stovi, ar valdžia nubaus jį už tos paslapties išdavimą. Jeigu tą būtų padaręs mažesnis šiška, tai nereiktų apie tai ir kalbėti — jis jau kempėj būtų.

* * * *

Kokiais sumetimais jis tą paslaptį iškėlė, sunku pasakyti.

Sakytum jis norėjo užvažiuoti per nosį cenzūrai. Bet tokių dalykų cenzūravimui niekas nesipriešina. Militariniai dalykai visuomet slėpiami.

Jeigu jis būtų norėjęs užkabinti cenzūrą, būtų radęs užtektinai medžiagos be militarinių paslapčių.

Ar nebus tik gudrus penktakolonisto darbas?

* * * *

Reakcionieriai, atakuodami savo oponentus, dažnai išeina iš vėžių. Bet lietuviškų reakcionierių tur būt niekas nepralenktų.

Štai Brazilijoj lietuviškų kunigų leidžiamo laikraščio Šviesos perlai:

"Tarptautinė žydija, sriaubusi per šimtmečius mūsų tautos kraują, davė klastingą smūgį iš pasalų. Keli valkatos, vedami žydų tautos, prijungė Lietuvą prie Raudonosios Rusijos."

* * * *

Neiškenti tokiems nepasakęs Dr. A. L. Graičūno žodžiais:

"Ne Lietuvos nebėra, o jūsų sąžinės nebėra. Lietuva buvo ir tebėra, tik metulės Lietuvos vaikai kitu rūbu apsivilko."

"Kas čia tokio baisaus ar blogo, jei vieną-kitą Smetonos režimo 'didvyrį' pasiųs ant pakūtos miško kirsti ar malkų skaldyti. Juk tieji 'didvyriai' bevik per 14 metų engė ir šaudė ir kalėjimuose kankino nepaklausiusius tautos vado įsakymų."

* * * *

Kėleivis, Naujienos ir kiti laisvos Lietuvos priešų laikraščiai pamažu virsta ir antisemitiniais laikraščiais.

Juo toliau, tuo daugiau užsipuolimų ant žydų.

Kas juokingiausia, tai kad paskui Kelcivį seka Naujienos, kurių redaktorius vedęs su žydų tautos moteria.

Antisemitizmas yra pirmas fašizmo požymis.

* * * *

Rugsėjo mėnesį sukako 8 metai nuo pasirodymo Darbininkų žodžio, Liaudies Balso pirmtakūno.

Kitais žodžiais tariant, Kanados lietuvių laikraščiui sukako jau aštuoni metai.

Jei ne karas, būtų buvę galima šias sukaktuves iškilmingai paminėti.

* * * *

Sukaktuves prisiminus prisimena ir visi laikraščio vargai ir bėdos. Bet visos bėdos buvo nugalėtos. Tas teikia viltį, kad jos bus nugalėtos ir toliau, nežiūrint to, kad dabar sunkūs laikai.

Be to, aštuoni metai laikraščio gyvavimo duoda gerą atsakymą visiems laikraščio priešams, kurie daug kartų pranašavo jam galą.

* * * *

Kad Angliškas skyrius buvo įvertinamas, parodo ir tas faktas, kad jis ir vėl pasirodo.

Liaudies Balso štabą nužinant teko persiskirti ir su Degučiu, kuris redagavo angliškąjį skyrių. Bet del to angliško skyriaus entuziastai nenusimainė. Jie sudarė komisiją Montrealė, kuri pasiryžus vesti skyrių toliau.

Aišku, jiems padės ir torontiečiai, bei kiti.

J. Y.

Džiova, Žemės Pertvarkymas Ir Statyba Lietuvoje

Rašo Dr. Kazys Grinius

Senai jau gydytojų yra tvirtai nustatyta, kad džiova ir dar kitomis kaikuriomis ligomis daug daugiau miršta beturčių, negu pasiturinčių žmonių.

Tai esti dėl daugelio priežasčių.

Mes esame apsupti milijardais įvairių ligų mikrobų, kurie įvairiausiais būdais briaunasi į žmogaus kūną, besistengdami jį paversti maistu ir sunaikinti. Įkyriausias tarp mikrobų bene bus Kocho džiovos bacila, kurią perduoda vienas kitam patys žmonės savo skrepliais ir seilėmis, bekosėdami, skrepliuodami, ir kalbėdami.

Kodėl Kocho bacilos greičiau pakerta beturčius, negu turtinguosius, gal paaiškės iš to, kas toliau čia sakoma.

Kai džiovos bacilos įsikrausto į sveiko žmogaus kūną, kūnas tuojau tokį nelauktą svečią apsupa savo kraujo kūneliais ir dažniausiai tą mikrobą sunaikina arba paima į nelaisvę, apsupdamas jį randine, dažnai sukalkėjusia sienele. Išeina taip, jog stiprus kūnas tą bacilą nugali ir džiova nesuserga. Bet silpnesnis žmogus nepajėgia džiovos bacilos nukauti, kuri tada pati ima kūno audinius ėsti, naikinti, daro jame duobes, opas, urvelius arba karcinas, tartum sutarpydama atksiras gyvo žmogaus dalis.

Kada žmogus gali laimingai kovoti su ligų mikrobais ir jų tarpe su džiovos bacila?

Tada, kai esti sotus ir gali sudėvėtus arba bacilos nužudytus savo kūno narvelius greitai pakeisti kitais ta medžiaga, kurią iš maisto gauna; kai jis alsuoja tyru oru, iš kurio gauna per plaučius labai svarbią maisto dalį, deguonių vadinamą; kai jis esti pakankamai apsaugotas nuo šalčio, vėjo, lietaus ir kitokios drėgmės, kitaip tariant, kai turi tinkamą apsirėdymą ir sveiką butą; kai žmogus nenusilpnina savo kūno per sunkiu, nesveiku ilgu darbu; kai gali ilgesniu peilsiu atstatyti nusilpnintas kūno jėgas; kai pagaliau nenualina savo organizmo alkoholio, tabako ir kitokiais nuodais; kai nenusivaro nuo kojų paleistuviavimu. Tie visi dalykai yra svarbiausi džiovos talkininkai ir jie daug dažniau lydi varguolius, negu turtuolius. Kitaip sakant, beturčio organizmas kur kas daugiau ir dažniau esti nusilpnintas ir nepajėgia taip gerai kovoti su džiovos ir kitų ligų mikrobais, kaip geriau pasiturinčių gyventojų.

Ir pas mus Lietuvoj esti ne kitaip. Prileisti galima, kad jeigu visi mūsų gyventojai būtų sotūs, turėtų sveikus butus, šiltą aprėdymą, dieną naktį naudotųsi grynu oru, negirtuokliautų, tai be gydytojų, be vaistinių preparatų, be sanatorijų ir be ligoninių, daug mažiau nuo džiovos mirtų, negu dabar. Vokiečių gydytojai net yra apskaičiavę, kad vienu gerovės pakėlimu galima mirtingumą nuo džiovos sumažinti iki 8 nuoš. Tai reiškia, kad jei mes taip padarytume, tai pas mus ta liga mirtų kasmet ne 20 iš 10.000 gyventojų, bet tik 8.

Jeigu mes pavartysime Lietuvos Statistikos Metraščius, kur tarp kitų žinių yra kasmet paduodami apskaičiavimai apie gyventojų judėjimą, tai yra, kiek gema, kiek miršta ir kokiomis priežastimis, tai ten pastebėsime, kad paskutiniu dešimtmečiu nuo džiovos daug mažiau mirimų priskaitoma, negu seniau. 1924 m. kiekvienai dešimčiai tūkstančių gyventojų nuo džiovos mirdavo apie 16, o 1938 m. tik 8.5. Tiesa, galime abejoti kunigų nustatytomis mirimo priežastimis, bet ir 1924 m. tokie pat kunigai surašinėdavo mirimo pažymėjimus ir taip pat naudodavosi numirėlių gimimų diagnozėmis. Vienu paduotų žinių netikrumu vis dėlto sunku išaiškinti tokį didelį mirtingumo nuo džiovos kritimą. Čia turėjo veikti dar ir kitokia priežastis.

Perkratę to laikotarpio mūsų istoriją, mes negalime tylomis praeiti pro įvykusias stambias socialinio pobūdžio reformas, kurios turėjo pakelti žymios gyventojų dalies gerovę ir tuo pačiu sumažinti bendrą ir ypač nuo džiovos mirtingumą.

Dr. L. Koganas 1921 m. Kauno mieste rado net 30 nuo džiovos mirimų 10.000 gyventojų (Medicina 1925 m.). 1922 m. Lietuvos Steigiamojo Seimo priimta žemės reforma palietė apie 80.000 šeimų, t. y. netoli pusės milijono gyventojų. Vienu kartu ėjęs sodžių skirstymas į viensėdžius taip pat turėjo prisidėti prie mūsų vaistiečių dalies būvio pagerinimo. Pradėjusios nuo 1929 m. veikti ligonių kasos su iki šiol. Žinoma, nereikia užmiršti, kad taip bus, jei iš tos žemės bus gauta ne mažiau naudos kaip dabar, kitaip sakant, jei sugebėsime organizuotai ir produktingai sumaniai dirbti. Tada tik gali būti visiems gera gyventi, kai maisto, avalynės, drabužių, butų ir kitų žmogaus gyvenimui reikalingų dalykų būna ne permaža. Kur tokių būtinų žmonėms reikmenų per maža pagaminama, ten nėr ko laukti visuotinos gerovės ir džiovos žymesnio mažėjimo. 1922 m. žemės reformą Lietuva nugalėjo, nors dvarininkai tada pranašavo, kad iš tokios reformos badas kils. Bet jie apsiriko, nes žemės našumas ne tik nenusmuko, bet pakilo. Iš dabartinio žemės pertvarkymo, žemės našumas, su plačia valstybės pagalba, taip pat pakils.

Vienas dalykas čia gali kelti ne mažą susirūpinimą. Tai **naujakuriams trobesių ir gyvenamųjų butų klausimas.** Neišmintingas mūsų miškų dar nuo prieškarinių metų į užsienį pluk-dymas privedė prie to, kad miškų nepritenkame; sako, kad kai kurių vrėdijų jau 1925 m. kirtimai į užsienį išvažiavę. Plytų nors ir galėtume pasigaminti, nes molio turime, bet nelaimė ta, kad jų degimas brangus ir dėl to plytų namai bent iki šiol ne visiems prieinami. Prieš dvejetą, trejetą metų būdavo pilni laikraščiai straipsnių apie būsimą mūrinę Lietuvą. Bet praktiško pritaikymo tuomet paskelbtų sumanymų iki šiol dar nematyt. Naujakurys savo šeimai negali apsieiti mažesniu butu, kaip 45 kvadratiniais metrais grindų ploto arba, priskaitant virtuvę, priemenę, sandėliukus, mažų mažiausiai reikia turėti 10X10 metrų gryčią, arba apie 300 kubinių metrų pastatą. Dabartiniu brangmečiu tokis pastatas atsieitų apie 6,000-9,000 litų. O kur dar tvartai, kluonas, svirnelis? Žiūrėk, vieni trobesiai naujakurio sodybai be 15,000 litų neatsiras. Tad 60,000 naujakurių tik trobesiams reikėtų apie 900 mil. litų. Tegul, išdėsčius tą sumą kokiai 10-čiai metų, skiriant tam kasmet po 90 mil. litų, gal ir išsiverstume su savo pajamomis. Bet kur dėtis naujakuriams, iki palengvinintu gydymu ir pašalpomis ligos atveju lygiu būdu galėjo šiek-tiek pakelti darbininkijos gyvenimo lygį. Pramonės įmonių augimo padidėjimas taip pat galėjo prisidėti prie pasiturėjimo. Dabar atėjo naujas žemės pertvarkymas. Kaip laikraščiai rašo, žada būti išdalinta paie 600,000 hektarų bežemiams ir mažažemiams. Leiskime, kad iš to susidarys apie 60,000 sodybų, kuriose bus apie 300,000 gyventojų.

Galima laukti, kad jie bus sotesni ir labiau pasiturį, negu dabar. Iš to tiesiog išeina, kad jie nuo džiovos mažiau mirs, negu susilauks jie naujų trobesių. Bet išėjimą vis dėlto, nors ir netobulą, galima rasti.

Yra senų trobesių tuose ūkiuose, kuriuos dabar naujakuriams skirsto. Pagal 1930 m. surašymą viso kaimuose sodybų yra be Vilnijos Lietuvoje apie 300.000.

Stambesni ūkininkai, kaip parodė Dr. Br. Mirelga (žiūr. Kova su Džiova 1938 m.), turi visai pakenčiamą butų kūbatūrą ir net galėtų kiek perleist jos ir kitiems. Bet kiek atsirastų trobesių, kuriais galėtų naudotis naujakuriai, nėra tikrų žinių. Bet tai gal nesunku būtų tebedirbančioms prie žemės pertvarkymo vykdymo komisijoms surašyti. Gal iš to šaltinio galėtų gauti pakenčiamą pastogę ir naujakurių dalis. Žinoma, lietuviai pripratę gyventi kas sau, atskirai, bet reikalui atėjus pasispaustų ir priimtų netikėtus įnamius bent kuriam laikui.

Be to, yra daug svirnų, kurie dažnai apytušti stovi. Mums, kovotojams su džiova, jau senai tekdavo kalbinti valstiečius, kad svirnuose iškirstų langus ir pasidarytų įmanomą vasarnamį esantiems šeimoj džiovininkams atskirai, bent vasarą, pagyventi. Iš tikrųjų, svirnai daugiausia iš rąstų pastatyti, ir, apšildymą įsitaisius, tiktų ir nedidelei šeimai žiemoti.

Paprastai pas ūkininkus ant pirkių ir sklyčių esti tuščias aukštas, kur galima būtų įsirengti bent dvejetą, trejetą kambarių arba vietą javams supilti. Atrodo, kad naujakuriams laikinai priimti šiokiu tokiu rezervų atsirastų. Reikėtų tik nustatyti planą, kaip tai sunaudoti, kiek skirt tam reikalui pinigų, kur jų gauti.

Į pačią naujakurių trobesių statybą čia nenorėčiau kištis. Tai dalykas specialistų inžinierių ir agronomų. Jų dalykas nustatyti projektus, tipus, statybos medžiagą. Priminsiu tik naujoviškus namų gaminimo fabrikus, kurie per keletą dienų pagal užsakymą atveža ir pastato visą namą. Štai 1940 m. vasarą inž. L. Dovsinas Kauno Karo ligoninės sodne atvežęs iš Vilniaus (ten yra toksai fabrikas) pastatydino 36X6.20 m. gyvenamą namą ligoniams laikyti. Gal galima būtų kur toliau SSRS miškingose vietose fabrikuot Lietuvai pigius trobesius ir gabent iš ten pas mus.

Statybos dalykas palengvėtų, jei mūsų respublika gautų ilgalaikę didesnę lengvomis sąlygomis paskolą, juo labiau, kad žemės pertvarkymas pareikalaus ne tik trobesiams, bet ir kitiems dalykams naujų nemažų išlaidų. Finansininkai, žinoma, tą dalyką apsvarstys. Naujakuriai turi būti visai pakenčiamai aprūpinti, nes kitaip jie vargą vargs ir daug jų nuo džiovos ir nuo kitų ligų žus, o jaunoji jų karta, skurde auginama ir gautos iš tėvų džiovos naikinama, išeis menka. Be to, ir jų nauji trobesiai turi būti tvarkingai sustatyti, ne taip kaip 1922 m. reformos dalyviai statėsi, kaip norėjo, dėlto ir iš-ėjo daug statybinių klaidų.

Neužmirštinas dar vienas klausimas. Užčjus ir susitvarkius pas mus tarybinei socialistinei santvarkai, gimimai turėtų padažnėti, o mirimai pamažėti. Mat, manoma, jog tėvai bijodami, kad jų vaikams teks blogiau gyventi, kaip jiems patiems, vengia daug vaikų turėti, ypač vaikų nenori turtingieji gyventojai. Naujojoj socialistinėj santvarkoj tėvams ir motinoms perdaug rūpintis vaikų ateitim netaip jau labai reikėtų, nes gausioms šeimoms bus žymesnė parama iš valstybės pusės, savo keliu bus pakankamai pristeigta sveikatos centrų ir kitų vaikams globoti įstaigų, taigi, reikia laukti didesnio gyventojų prieauglio. Jei dabar kasmet pribūdavo pas mus naujų piliečių po 10 kiekvienam tūkstančiui gyventojų, tai po kelių metų tas priaugimo rodiklis gali pasiekti 12-15, vadinasi, kasmet pribus ne 25, bet apie 40 tūkstančių naujų žmonių. Jiems taip pat reikalingas bus grindų plotas ir pakankama kambarių oro kūbatūra. Ir čia reikalinga platesnė statyba. Ir vėl mes susiduriame su didžiausios šalies statybos reikalu. Reikia atsiminti, kad per didelis gyventojų butuose susikimšimas, reiškia didelę džiovą, rachitą, nešvarumą, parazitus, įvairiomis ligomis apsikrėtimą. Tik plati neatidedama, racionali statyba gali mus išgelbėti nuo tų nelaimių ir pakelti naujakurių būvį.

"(Darbo Lietuva")

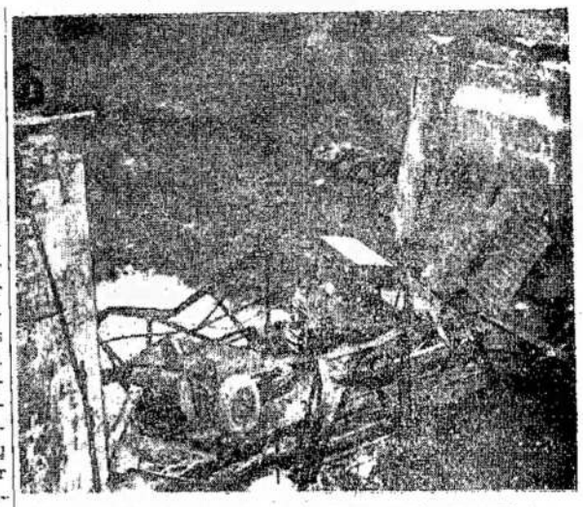

MILL CREEK tiltas ties McEvings kalneliu, prie Port Elgin, pamanė, kad traktorius su traktoristu yra persunkus ir neišlaikė — nudribo ant upelio su traktoriumi. Traktoristas išliko gyvas, nežiūrint to, kad krito 30 pėdų žemyn.

TRUMPA PASAULINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Balkanas Susiinteresavęs Visas Pasaulis

Galutinas Rumunijos pasidavimas vokiečių globai, atvykimas į Rumuniją tūkstančių vokiečių kareivių, kraustymasis iš Rumunijos anglų atkrcipė į savę atydą veik viso pasaulio.

Atvykimas į Rumuniją tūkstančių vokiečių kareivių sukėlė visokius spėliojimų. Nors vokiečiai teikina, kad tų kareivių užduotis bus saugoti alicjaus šaltinius ir laviuti Rumunijos kariuomenę, tačiau tuo aiškinimu mažai kas tiki. Daugumos nuomonė yra ta, kad tie vokiečiai yra pirmieji žingsniai linkui jų maršavimo į Afriką per Rumuniją, Bulgariją, Graikiją ir Turkiją, kad padėti italams, kurie užsimoję paimti Suezo kanalą, gyvybinę Anglijos susisiekimo gyslą.

Kad tas kelias būtų labai patogus, niekas negali ginčyti. Bet apie tai kalbant tuojau iškyla didelis klausimas — ką tuomet darytų Sovietų Sąjunga? Šis klausimas šiandien ir laiko užėmęs kiekvieno atydą. Kiekvienas nori išaiškinti susidariusią situaciją ir atspėti, ką Sovietų Sąjunga mano, nors tie aiškinimai tiek margi, kad sunku juos visus sugaudyti.

Ką Sovietų Sąjunga dabar darys, kol kas tur būt ir paliks paslaptis. Mes galime tik atsiminti kaip ji laikėsi praeityje, iš ko gal susidarys kokia nors išvada.

Tur būt kiekvienas atsimena, kad tuo metu, kai Turkija pasirašė sutartį su Anglija ir Francija, Sovietų Sąjungos vyriausybės atstovas pareiškė, jog Turkija dėl to gailėsis. Vadinasi, Sovietų Sąjungos vadai jau tuo metu numatė, kad karas neišvengiamai persimes į Viduržemio jūrą ir labai skaudžiai palies ir Turkiją.

Tuo metu Sovietų Sąjunga

(Nukelta ant 6 puslp.)

KAREIVIS SU ŠAUTUVU lydi Muni Erlichą ir Norman Freedą į teismą, kur buvo sprendžiama Toronto Universiteto Dr. Samuelio Levino byla, kurioj jis kaltinamas pagal Kanados Apsigynimo Reguliacijas. Erlichas teisme pareiškė, kad Levino namuose rasti komunistiniai dokumentai priklausė jam. Levinas nieko apie tai nežinojęs.

Vandens Lašelis

Pranas Mašiotas

Šių metų rugs. 14 d. Kaune mirė žymusis Lietuvos pedagogas ir literatas Pranas Mašiotas. Jis buvo palaidotas iškilmingai — naujoji Lietuvos vyriausybė įvertino Pr. Mašiotą labai gražiai. Mašiotas yra buvęs aušrininkas ir varpininkas. Jis buvo didelis liaudies švietėjas. Rašė ir vertė iš kitų kalbų daugiausia mokykloms. Jo rašto stilius labai gražus, lengvas, sklandus. Žemiau talpiname Pr. Mašioto gražų rašinį — "Vandens Lašelis," — taikytą mokykloms — Redakcija.

I.

Aš, vandens lašelis, vaizi ne toks menkas, kaip jums atrodau. Jūs, žmonės, patys sakot, jog lašas po lašo ir akmenį prakala. Kur mūsų daug susitelkę, mes daug pajėgiam: ir malūną pasukam, ir didžiausią laivą pakeliam, ir daug ką padarom. Nesijuokit. Pasiklausykit verūiau, ką čia jums papasakosiu.

Mano tėviškė — platūs vandenynai. Vandenynų yra daugiau kaip du trečdaliai viso žemės paviršiaus. Be to, man visur kelias atviras: noriu — į padangęs iškylu, nariu — giliai į žemę nusileidžiu. Visur manęs pilna.

Štai dabar ilsiuosi ant medžio lapo. Ims šildyti saulutė — keliausiu į orą. Jūs nė nepamatysit, kaip tat padarysiu: dilsiu, dilsiu ir išnyksiu jums iš akių. Iškilsiu aukštyn, išgaruosiu. Kai daug mūsų susirinks, debesėliu po padanges plaukinėsim.

Aš esu jau ne vieną kartą padangėse buvęs ir atgal sugrįžęs. Kartą, pavasarį, išgaravau aukštai, aukštai; susitelkė tenai mūsų visas pulkas. Plaukinėjam po orą, skrajojam, pavasario saule šildomės. Tik pavasaris — kaip pavasaris; juo per daug pasitikėti negalima. Staiga pasitaikė vėsus vėjas; mes susimetėm į tišrtą debesį, vyras prie vyro — mat, krūvoj šilčiau. Bet ir tai negelbėjo. Vėjas ėmė mus blaškyti, į visas šalis sukinėti.

— Grįžkim atgal žemėn, — sušuko vienas.

— Grįžkim, — pritarė daugelis balsų.

Suošėm, sušlamėjom ir leidomės žemyn. Kritom stambiais lašais, vieni į mišką, kiti į javus, kiti į dirvą, kur kam nutiko — visur mūsų buvo pilna. Paskui vieni paliko ant lapų ir žolės žibėti, kiti į žemę sulinko. Aš su būriu draugų pasileidau bėgti grioveliu. Čia vėjas dar siaučia, švilpia, o mes sau bėgam, šnekučiuodami, juokaudami, vis smarkiau ir smarkiau.

Netoli būta mūsų vieškelio Nevėžio. Patekę į Nevėžį, ramiai nukeliavom tolyn per Lietuvą. Keliavom ir dirbom: kur malūno ratą pasukam, kur laivą panešam. Taip nuvykom, tarp gražių Nevėžio krantų, į didžiausį mūsų vieškelį Lietuvoje, Nemuną. Gražus, platus tas vieškelis, aukštais krantais papuoštas. Čia ąžuolai ant kranto šlama, lietuvių senovę minėdami, čia miesteliukas stūkso, čia senovės pilies griuvėsiai iš medžių kyšo.

Nemunu dar linksmiau buvo keliauti. Čia gavom sielių varyti, garlaivių nešioti. Pasipainioję garlaivio ratui, prunkštėm, tiškom į šalis, saulės spinduliuose maudėmės.

Pavargau bedirbdamas; užtat, kai patekau į Baltijos jūrą, gerokai atsiilsėjau. Kai nusibodo jūros bangose suptis, vėl išgaravau į orą. Iškilau aukštai, aukštai, į padanges. Paskraidęs po Lietuvą ir plačiąją Rusiją, nuvykau į Kaukazo kalnus. Kalnai tie stūkso, iškėlę savo viršūnes per 4-5 km. aukštumo. Viršūnės sniegu nuklotos, žvilga nuo saulės spindulių, kaip sidabrinės.

Įsimaišęs į kitų lašų būri plaukinėjau nuo viršūnės iki viršūnės, ligi išsiblaškėm pagaliau į visas šalis: didesnioji dalis nusileido rūkais į tarpukalnes; kiti, susitarę, kilom aukštyn pačiose viršūnėse paskrajoti. Kuo aukščiau, kuo arčiau prie saulės, tuo, rodosi, turėtų būti šilčiau, bet ne: ten toks šaltis, kaip čia žiemą. Kiek paplaukinėjus, paskrajojus, lyg snaudulys koks suėmė, — nepasijutau, kaip, sniegule virtęs, kritau ant pačios kalno viršūnės. Tenai visą naktį išmiegojau. Rytą atbudau, dairausi, kur aš patekęs, kas aplinkui matyti: danguje skaisčiai saulelė šviečia, žemiau manęs toli palši debesys plaukinėja. Pro debesų tarpus matyti žali kalnų šlaitai, kai kur gyvuliai, žmonės. Sudie, manau, debesų lašeliai, su jumis, tur būt, daugiau nebeplaukinėsiu.

O saulutė vis smarkiau šildo. Imu jaustis stipresnis ir, nė vandeniu nevirtęs, pakylu, išgaruoju nuo kalno viršūnės. Oro sūkurys pagriebęs kelia mane aukštyn, ir skrieju vis tolyn ir tolyn, palikęs kalnų viršūnes apačioje.

Po kiek laiko sutikau šviesų debesėlį ir įsimaišiau į tarpą tokių pat, kaip aš, lašelių, smulkiais ledo spygliais virtusių. Ir pasileidom skrajoti, iš aukštai į kitus debesis žiūrėdami. Mūsų debesėlis buvo pakilęs per kokius 8 km. nuo žemės, o anie plaukinėjo daug žemiau. Vienas tamsiai pilkas debesis, besirengiąs lyti, slinko mažiau kaip per kilometrą nuo žemės.

Nejauku buvo plaukinėti tokioje aukštybėje, užtat smagu buvo žiūrėti į kitus debesis iš aukštai.

Bet veikiai pasilgau žemės; palikęs aukštybes, nusileidau žemyn ir iš ledo krislelių virtau vėl pilku garo pudulėliu.

Buvau ketinęs ilgiau paplaukinėti drauge su tirštu pilku debesėliu. Tik pajutau, kad visą tą debesį ima kelti aukštyn šiltoka oro srovė, lyg iš kamino kilusi. Taip ūmai iškėlė į aukštį, jog nespėjom susimesti nė į vandens lašus, — ir mus šaltis sutraukė į baltus pundelius, kaip į kokias kruopas. Visas debesėlis staiga virto tirštu kruopų punduliu. Vėjo blaškomi, ėmėm kristi žemyn. Iki nukritom per drėgną orą žemėn, iš kruopų virtom gerokais ledo gabalėliais ir subirom žemėje, kaip žirniai. Nukritę žemėn ledu, jau ir norėdamas, grioveliu neubėgsi. Palengva tirpdamas, noroms nenoroms turėjau nugrimzti į žemes. Grimzdau vis gilyn ir gilyn. Grimzdau su visu būriu sutirpusių ledų.

Netrukus pasidalijom į dvi dalis: vieni pakeliui įsisukė į ūkininko šulinį, kiti — ir aš su jais — leidomės gilyn ir tuojau priėjom tokį kietą žemės sluogsnį, jog nieku būdu negalėjom pro jį prasimušti. Ką gi darysi? Pasileidom šliaužti tuo kietuoju sluoksniu vis žemyn ir žemyn.

(Bus daugiau)

Lietuvoje

ŽIUPSNELIS ŽINIŲ APIE PRANĄ MAŠIOTĄ, KURIS PASIMIRĖ ŠIŲ METŲ RUGSĖJO 14 DIENĄ

Kaunas. — Šis lietuvių tautos vyras mirė sulaukęs 77 metų amžiaus. Jis buvo darbštus aušrininkas ir varpininkas. Be to, jis buvo vienu iš žymiausių Lietuvos pedagogų ir rašytojų.

Jis gimė 1863 metais, gruodžio 19 dieną, Kudirkos Naumiesčio parapijoj, Pūstelninkų kaime. Gimnaziją baigė Marijampolėj 1883 metais. Tą patį metų įstojo į Maskvos universitetą, kur studijavo matematiką. Būdamas Maskvos universitete, dalyvavo tautinėje studentų veikloje.

Baigęs universitetą norėjo gauti mokytojo vietą Lietuvoje, bet caristinė valdžia nesutiko. Caro valdžia Lietuvon mokytojus siuntė tik provoslavus. Mašiotui teko vykti į Lomžą, o paskui į Rygą, kur jis mokytojavo per 24 metus.

Spaudoje Pranas Mašiotas pradėjo bendradarbiauti dar 1884 metais, Aušroje, vėliau Varpe, Vilniaus Žiniose, Viltyje, Vaire, Rygos Balse, o po karo visoje eilėje kitų laikraščių.

Jo knygelė "Pasikalbėjimai apie dangų ir žemę" buvo išspausdinta Amerikoje 1894 metais.

Per visą gyvenimą jis davė 15 mokslo vadovėlių, apie 70 verstinių veikalų vaikams ir apie 30 originalių. Daug originalių ir verstinių knygų vaikams ir jaunimui paliko rankraščiuose.

Kadangi jis atsižymėjo savo darbais lietuvių tautai, tai Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos vyriausybė palaidojo jį valstybės lėšomis. Apie laidotuves Elta davė sekantį pranešimą:

"Jo kūnas buvo pašarvotas Karo muziejuje. Rugsėjo 16 dieną Laidotuvių Akto metu LTSR Valstybės Operos choras atliko Miko Petrausko operos 'Eglė' finalinį chorą, Operos simfoninis orkestras Betoveno III simfonijos gedulingą maršą ir Šopeno Gedulingą maršą, be to, Operos choras A. Kačanausko 'Atsisveikinimą.'

"Atsisveikinimo žodį pasakė Švietimo liaudies komisaras A. Venclova. Prie velionies karsto per visą budėjimo laiką pakaitomis stovėjo rašytojai, mokytojai, mokiniai, senojo aušrininko ir didžiojo pedagogo auklėtiniai, kolegos, draugai.

"Velionį aplankė ir į kapus palydėjo Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo pirmininkas A. Paleckis, Liaudies Komisarų Tarybos pirmininko pavaduotojas St. Brašiškis, švietimo liaudies komisaras A. Venclova, generolas Vitkauskas, Vilniaus universiteto rektorius M. Biržiška, daug rašytojų, mokytojų, inteligentų ir visuomenės atstovų.

"Ant velionies kapo buvo padėti vainikai: Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausios Tarybos Prezidiumo, Švietimo liaudies komisaro, Lietuvos Rašytojų Draugijos, Lietuvos Komjaunimo Sąjungos, Mokytojų Profesinės Sąjungos ir keliolika kitų."

kui sudarė naujo plėtojimosi galimumą, įjungdama jį į socialistinę Lietuvos kūrybą.

Vietinės pramonės liaudies komisariatas deda daug pastangų ir padeda fabriko vadovybei kuo greičiau paleisti fabriką į darbą ir pradėti gamybą. Fabrikas gamins glicerinę, aliejinę ir seerinę. Kaip šio fabriko vedėjas buvusis savininkas Vl. Jurgutis pareiškė, tolygaus fabriko nėra visame Pabaltyje. Fabrikas per metus pagamins 40 tonų glicerino, 120 tonų aliejaus, 72 tonus stearino ir 425 tonus riebalinių rūgščių. Be to, liks dar 400 tonų aliejaus pardavimui. Visos gamybos vertė sieks 2.800.000 litų. Suma rodo, kokią didelę reikšmę turės Lietuvai šio fabriko produkcija, nes tie visi dalykai turėjo būti importuoti, sumokant už juos apie 3 milijonus litų užsieniui.

Ateityje fabrikas numato įsteigti prie didesnių skerdyklų utilizacijos punktus, kurie rinks ir perdirbs aliekamus riebalus.

Vienas Vilniaus malūnas, kuris savo techniniu įrengimu yra geriausias visoje Lietuvoje ir per parą sumala iki 120 tonų grūdų tik su 3 žmonėmis, lig šiol dirbo tik tris dienas per savaitę. Dabar numato dirbti 6 dienas ir pakelti produkciją.

Kočkuriškių popierio fabrikas, kuris lig šiol dirbdavo po 4 dienas į savaitę, dabar dirbs jau 6 dienas.

Didelis konservų ir grybų fabrikas Vilniuje Šampijonas taip pat jau pradeda veikti. Dirba jau 50 darbininkų. Iki karo šis fabrikas eksportuodavo grybus ir konservus į Angliją ir Ameriką.

Iki šio laiko Vilniuje sunacionalizuota 147 įmonės.

Ir Vos Gyvavę Fabrikai Pradeda Dirbti Pilnu Tempu

Vilnius. — Nauja santvarka ir vyriausybė pastato ant kojų ir tokius fabrikus ir fabrikėlius, kurie buvo lyg mirę arba visai mažai dirbo.

Pavyzdžiui, Rusų gatvėj stovi didžiuliai, truputį jau apgriuvę penki dideli fabriko pastatai. Jų išorė rodo, kad jie senai nematę darbininkų. Tai kitados buvęs didelis aliejaus fabrikas. Atėjus rugpiūčio 1 diena ir šiam fabri-

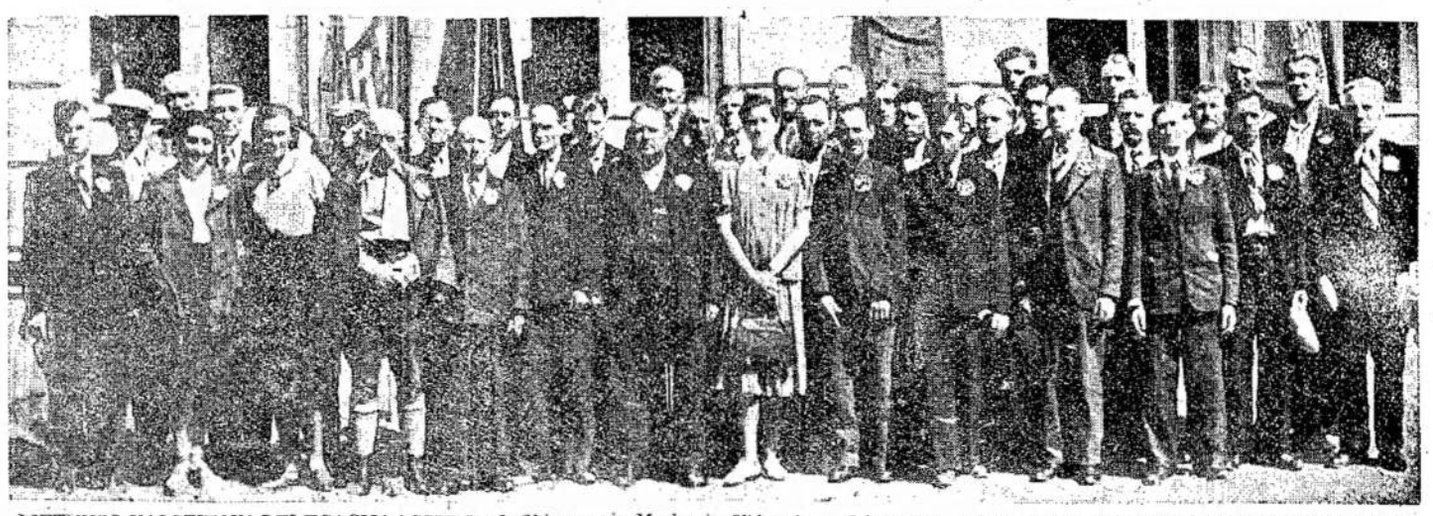

LIETUVOS VALSTIEČIŲ DELEGACIJA į SSSR žemės ūkio paradą Maskvoje. Viduryje — delegacijos vadovė, žemės reformos depart. dir. Meškauskienė.

Kaip Lietuvos Ponai Vogė Krašto Turtus

Kaunas. — Vyriausybės Kontrolė senajame režime buvo kaip ir uždaugo visiems neteisėtiems režimo ir jo veikėjų darbeliams pridengti. Pav., buvusieji ministeriai pirmininkai turėdavo vadinamus specialius kreditus, iš kurių kasmet būdavo išleidžiami milijonai, tačiau niekas neprivalėjo žinoti, kam tie milijonai išleidžiami, todėl jų naudojimas "dėl akių" būdavo "patikrinimas" pačioje Ministerių Taryboje paties . . . valstybės kontrolieriaus, ir visos žinios vietoje sunaikinamos.

Drauge su senuoju režimu baigėsi ir senasis Valstybės Kontrolės veikimas. Liaudies vyriausybė, kaip visų kitų įstaigų, taip ir Valstybės Kontrolės veikimą nukreipė liaudies tarnybai, o ne jos apgaudinėjimui ir kenkimui. Buv. Valstybės Kontrolė, dabar jau Valstybės Kontrolės Liaudies Komisariatas, yra liaudies reikalų saugojimo ir gynimo įstaiga. Tai rodo visas jos veikimas.

Vykdydama naujus uždavinius, Valstybės Kontrolė dar liepos 11 d. paskyrė į bankus savo atstovus, pavesdama jiem nuolatinę bankų operacijų priežiūrą; taip pat paskyrė atstovus į įmones, kuriose valstybės iždas dalyvauja savo kapitalais, kaip "Pienocentras," "Maistas," "Lietūkis," "Lietuvos Cukrus," "Lietuvos Baltijos Lloydas" ir kelias kitas įmones ir draudimo įstaigas.

Valstybės Kontrolės buvo atliktas bankų seifų, draudimo draugijų, taupomų kasų, savitarpinio kredito draugijų ir lombardų nacionalizavimas. Viso nacionalizuota 46, o su skyriais 202 kredito įstaigos ir įmonės, kurių bendra balanso suma siekė 940,825,474 litai kapitalo sum. 113,424,195 litai; nekilnojamo turto nacionalizuota už 31,147,115 lt. ir kilnojamo už 2,203,343 lt. Be to, Valstybės Kontrolės buvo paskirti instruktoriai priežiūrėti veikimui apskrityse esančių visų krečitų įmonių, jų skaičiuj ir 225 nenacionalizuotų žemės ūkio smulkaus kredito draugijų.

Vietos darbininkų ir tarnautojų komitetų padedama, Valstybės Kontrolė sustiprino įmonių priežiūrą, kad visose prekybos ir pramonės įmonėse darbas eitų normaliai, kad nebūtų eikvojamos prekės žaliavos ir lėšos ir kad žaliavos ir kūro atsargos būtų nuolat papildomos. Tuo tikslu buvo suregistruotos esančios prekybos ir pramonės įmonėse prekių, žaliavų ir kitos medžiagos atsargos. 2,500 prekybos įmonėse įvairių medžiagų buvo suregistruota maždaug už 214,715,000 litų ir 592 pramonės įmonėse daždaug už 105,000,000 litų, neskaitant įrengimo, inventoriaus ir nekilnojamojo turto.

Vors dar ir nedaug laiko praėjo, prekybos ir pramonės įmonėse jau padaryta apie 320 revizijų bei tyrimų. Rasta spekuliacijos tikslais paslėptų prekių m. daug už 270.000 litų. Kai kuriose įmonėse rasta, kad buvę jų savininkai iš įmonių išėmė, siekdami nualinti įmones, stambias sumas, pav., iš "Drobės" išimta pinigais 328,389 lt. ir išduota nepiniginių vekselių 163,000 lt. sumai ir, be to, pravesta fiktyvių užsieninių kreditorių vardais 433,623 lt.; iš firmos "Šereševskis ir Ko" išimta pinigų 93,400 lt. ir persiųsta į Angliją 462,403 lt. neva už prekes, kurių ligšiol negauta, o pats firmos savininkas nuo 1939 m. rugpiūčio pabaigos yra išvykęs į Angliją ir ligšiol negrįžo.

Išaiškinta, kad pramonininkai br. Kamberiai, versdami darbininkus ir tarnautojus pasirašinėti vekselius, pagal juos neteisėtai išgaudavo iš bankų paskolų. Tokių vekselių susekta 72,000 litų sumai. Visos šios bylos perduotos prokuratūrai patraukti kaltininkus atsakomybėn.

Darant revizijas bankuose, susekta eilė neteisėtų operacijų su procentiniais popieriais ir užsienio valiuta. Pastaruoju metu daromos revizijos valstybės, savivaldybės ir labdaringose įstaigose. Rastų pasisavinimų bylos perduotos prokurorui.

Perduota prokuratūrai byla dėl neteisėto išmokėjimo iš Lietuvos Banko 12,000 dolerių Smetonai iš Lietuvos išbėgant. Valstybės Kontrolei pasiūlius, buvo nutarta ieškoti iš buv. ministerių apie 15,000 litų jų neteisėtai paimtų atlyginimų priedų; išieškojimas vykdomas ir kai kurie buvę ministeriai neteisėtai gautų priedų dalį jau grąžino.

Šiuo metu revizijos daromos eilėje įstaigų. Raud. Kryžiuje ir savivaldybėse. — **Elta.**

Mokslai Lietuvoje Bus Nemkamai

KAUNAS. — Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausioji Taryba rugsėjo 9 dieną paskelbė tokį tarimą:

1) Panaikinti mokestį už mokslą visose aukštosiose, vidurinėse, bendro lavinimo, specialinėse, pradžios ir kitokiose mokyklose, kursuose ir kitokių tipų ar formų mokomosiose įstaigose.

2) Leisti Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Švietimo Liaudies Komisarui atskirais atvejais nustatinėti mokestį už papildomai dėstomus specialinius dalykus ir kursus, nesudarančius normalinės mokyklų programos objekto. Šis nutarimas veikia nuo 1940 metų rugsėjo mėn. 1 dienos.

Švietimo Liaudies Komisariato Suaugusių Švietimo departamentas šiais mokslo metais numato, kur bus reikalinga, steigti suaugusiems šviesti kultūros židinius. Kultūros židiniai bus steigiami valsčių, miestelių ir miestų rajonų ribose.

Šventčionėliai Buvo Labai Apleisti, Bet Dabar Pradeda Atsigauti

"Darbo Lietuvos" korespondentas aplankė Švenčionėlių apylinkę. Kraštas senosios tvarkos buvo baisiai nualintas, žmonės neapsakomai išvarginti.

Bet dabar ten užvirė naujas gyvenimas. Rašo jis:

Per paskutinius tris mėnesius įvykiai galvą svaigumančiais tempais keitė įvykius, kiekviena diena švietė vis naujais darbo žmonių laimėjimais . . . Tatai pagrindiniai keičia žmonių psichiką.

Skersai išilgai pervažiavau visą Švenčionėlių apskritį, kalbėjau su šimtais valstiečių miesteliuose ir kaimuose, ir visur buvo galima pasidžiaugti socialistinio darbo tempais, giedriomis žmonių nuotaikomis, kurias nepajėgia sudrumsti vienur kitur pasireiškią intriganai.

Ištisus mėnesius smetoninė ministerių taryba nesurado lėšų ir galimumų Švenčionėlių ligoninei, pradžios mokyklai ir progimnazijai patalpoms, o Liaudies Komisarų Tarybai pakako tik kelių savaičių ir jau Švenčionėliuose dygsta modernios pradžios mokyklos rūmai, ligoninei pastatas ir remontuojami namai progimnazijai.

Apskrityje skubiai tvarkomi visi keliai, taisomi tiltai, tilteliai, tiesiamas į Kaltinėnus plentas, tobulinamas pradžios mokyklų tinklas, remontuojami prieglaudai Dirkstėnų dvaro rūmai.

"Daug metų dirbu apskrities savivaldybėje, bet tokiu tempu dar niekuomet nedirbome, pareiškė drg. Janonis. Nėra mums šventadienių, dirbame nuo ankstybo ryto ligi vėlybos nakties, kartais nesurasdami laiko net pavalgyti. Vis tai darbas mums nebėra prakeikimas, bet maloni pareiga, nes čia pat matome kasdien besiskleidžiančius savo darbo vaisius, kuriais džiaugiamės mės ir džiaugsis mūsų vaikai."

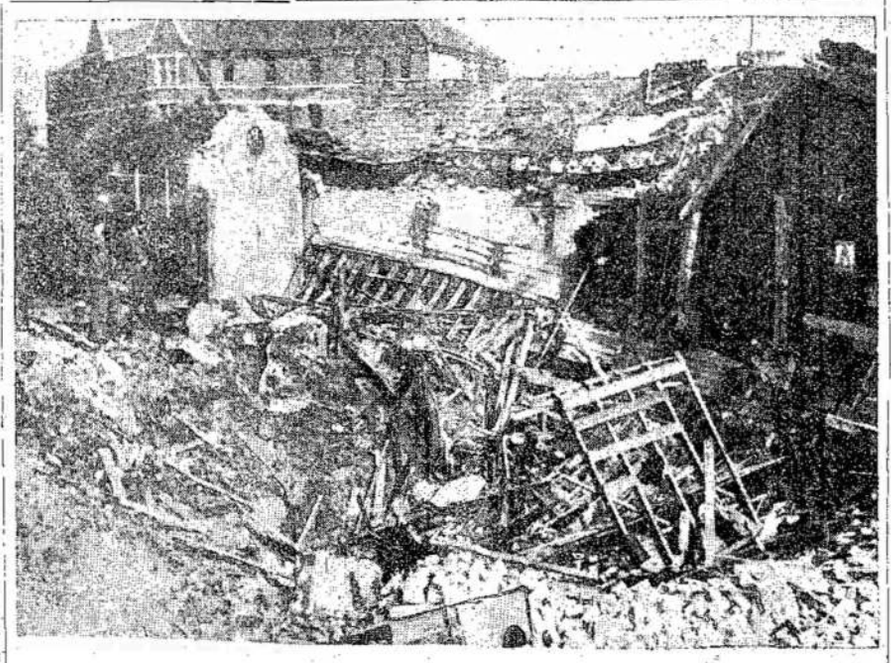

LIKUČIAI VIENOS LIGONINĖS LONDONE. To rezultate, veik visos Londono ligoninės ištuštintos, ligoniai išvežti į kitus miestus. Londono ligoninėse duodama pirma pagalba per bombardavimus nukentėjusiems.

Nauja Santvarka Atidarė Plačią Dirvą Kooperacijai

Kaunas. — Lietuvos Kooperatyvų Tarybos organas Talka 25 numery rašo:

Liaudies Seimas š. m. liepos mėn. 21 dieną paskelbė Lietuvą Socialistine Tarybų Respubliką ir pareiškė norą prisijungti prie mūsų didžiojo ir galingojo kaimyno SSRS. Toliau sekė žemės, stambiosios pramonės, prekybos ir bankų nacionalizacijos deklaracijos. Visa tai laidoja kapitalistinę santvarką, kuri buvo pagrįsta individualiniu nedaugelio pasipelnymu, ir atidaro kelią į naujos socialine teisybe pagrįstos socialistinės ūkio santvarkos kūrimą. Kooperacijos darbas, kurio tikslas ir kapitalistinėje santvarkoje, nors ir sunkiai pasiekiamas, buvo išnaudotojų klasės pašalinimas, dabar atsiduria naujose, daug žadančiose sąlygose. Šiame Talkos numeryje dedame V. Lenino straipsnį — labai reikšmingą ir įdomų apie kooperacijos reikšmę socialinėje santvarkoje. Iš jo matome, kokią didelę reikšmę kooperatiniam pradui skyrė V. Leninas. Tą patį tenka pasakyti apie J. Staliną, tą galingą ir geležinį praktikoj socializmo kūrėją bei V. Lenino darbo tęsėją. Ir jis kalbose ir raštuose pripažįsta kooperacija didelę reikšmę, sprendžiant pagrindines ūkio problemas.

Šiandien mūsų kooperacijai atsidaro plačiausi darbo dirvonai.

Tautininkų režime, kooperacijai buvo nelengva prieiti prie būtinų problemų tinkamo sutvarkymo ir išsprendimo. Tenka pripažinti, kad dėl buvusių politinių ir socialinių priežasčių (ūkininkų varžymo dėl bankelių skolų, darbininkų profesinių organizacijų draudimo ir t.t.), nežiūrint į darytas kooperatininkų pastangas, nepavykdavo pašalinti tam tikrų užsiblokavimų (dažnai turtingesniųjų) nuo plačios liaudies masės. Visa tai šiandien turi išnykti — kooperatyvų durys bus plačiai atidarytos visiems liaudies ir darbo žmonėms.

Kooperatininkai, kurie savo veikla taip arti stovi prie visuomenės ūkinių reikalų ir į tų reikalų tenkinimą yra įpratę, visa savo energija bei prityrimu dėsis į ūkinį darbą gražesnei, teisingesnei socialinei darbo Lietuvai kurti.

SUDAROMAS ANTRAS PASISLĖPUSIŲ LIETUVOS PILIEČIŲ SĄRAŠAS

Lietuvos piliečių, pabėgusių po birželio 15 d., sudaromas antras sąrašas, o jų turtas konfiskuojamas.

1) Mečys Bagdonavičius, "Europos" viešbučio savininkas, Vilniuje.

2) Stasys Bielinskis, pirklys iš Vilniaus.

3) Adv. Juozas Bataitis, buvęs Teisingumo ministerijos juriskonsultas, tautininkų veikėjas.

4) Dorochovas su žmona iš Vilniaus.

5) Leonas Fabricius, teisininkas iš Telšių.

6) Vincas Grigaliūnas-Glovackis, po 1926 m. tautininkų perversmo vieną dieną buvęs Kauno komendantu, paskutiniuoju laiku buvo priimtas advokatūron.

7) Juozas Grinkevičius, Lietuvos banko tarnautojas.

8) Jadvyga Chodakauskienė.

9) Martynas Yčas.

10) Adv. Juknevičius iš Vilniaus.

11) Pranas Jakys, valdininkas.

12) Vladas Kymantas.

13) Algirdas Kričinskas, buv. Vilniaus apeliacinių rūmų pirmininkas.

14) Petras Krynutis, Kretingos nuovados virš. padėjėjas.

15) Borisas Kolosovas, Geležinkelių valdybos kelių statybos referentas.

16) Kazė Norkaitienė.

17) Elena Purickienė, gyv. Vaižganto g., Kaune.

18) Aleksandras Plechavičius, generolo brolis.

19) Irena Plechavičienė.

20) Borisas Piminovas, namų savininkas iš Vilniaus.

21) Nedežda Piminavienė iš Vilniaus.

22) Pranas Pocius, Saugumo policijos valdininkas.

23) Vytautas Reivytis, Šeduvos nuov. viršininkas.

24) O. Raurke iš Kauno.

25) Konstantinas Okuličas, Kauno lenkų banko valdybos pirmininkas.

26) Kazys Okuličius, lenkų įstaigų tarnautojas.

27) Aleksandras Smiglys, Vilkaviškio baro II rajono pasienio policijos viršininkas.

28) Kazys Strumila, dvarininkas iš Vilniaus.

29) Dimitrijus Šachovas, Vilkaviškio baro pasienio policijos penkto rajono viršininkas.

30) Uranovskis, Vilniuje Lietuvos viešbučio direktorius.

31) Aleksandra Vailokaitienė.

31) Stasys Valiukaitis, Kybartų nuovados viršininkas.

33) Leonas Goelitas, Virbalio muitinės valdininkas.

34) Povilas Megnė, Virbalio muitinės valdininkas.

35) Jurgaitis-Zubaitis, Tauragės muitinės Sartininkų pereinamojo punkto raštvedys.

36) Reincholdas Gedai t i s, Gargždų muitinės sargas.

37) Eugenijus Langė, Kauno elektros stoties direktorius, buv. Belgų generalinis konsulas.

Kauno elektros stoties pabėgo šie tarnautojai: Andrius Sanatorskis, Aleksandras Krivonosovas, Viktoras Kobilinas, Kira Reisonienė, Nikalojus Rantėnas ir Jurgis Pavlovas.

English Section

Spirit Reborn

Life goes on and on: rushing through uneven roads, full of unexpected twists, bringing luck or failure.

Two years ago by suggestion of the Montreal Lithuanian Youth and with the support of other Youths, we found an "English Section" in the Liaudies Balsas. Through the medium of the English language we were able to express with facility our thoughts, record our deeds and to state facts about our Lithuanian Youth movement.

After a while the English Section began to weaken and gradually vanished. It had an effect on everyone; and youth questioned why?

Did we lack correspondents?

Did we lack courage and perseverence? Ha. We had everything, but carelessness upset our plans.

Keeping in mind the void which the disappearance of the English Section created amongst the Lithuanians, the Montreal Lithuanian Sons & Daughters Youth Sport Section saw the urgent need to revive it and to-day you are reading it again. Once more we have taken up the started work.

Let's concentrate our will and energy in our youth. Let's show that YOUTH lives not only in words but also in deeds.

Yes, the English Section is back. How glad we are! But if we want to continue enjoying it, you must share the responsibility of supporting it with us.

Thus with good will let us build a strong foundation. Let's not allow pessimism to discourage us, or jealousy undermine our efforts.

Perhaps we are making a mountain out of a mole hill but this small combined effort will draw us on to an organized movement. Before us and you, stands a great responsibility. Let's join forces to stand up to it.

You can help us by writting. Send in your stories, poems, and articles. Tell about your activities in the choirs, clubs, orchestras, etc.

Let us show that the Youth is building a path for the people's progress, that youth with its strong and youthful confidence will crush the old forms of life and prepare us for a new tomorrow.

Editorial Staff.

Good News

The Lithuanian Sons & Daughters Youth Sport Section celebrated their 2nd anniversary Sept. 9, 1940 at the Point St. Charles Hall on Charlevoix St. For two years now our club has worked together in sport and social activities.

The celebration began with a big meeting wich was opened by the vice-president. The first question of interest to the majority was concerning sport. The girls decided in favour of badminton and declared they would concentrate all their effort into this game.

The boys decided to stick to basketball — the favourite of last year. I'll lay you twenty to one that all the boys are just dying to put on their costumes and go to it. Boy! — I for one can't wait. As for outside sports, many were in favour of skiing. I think it's a swell idea because it is the most healthful sport I know of. (Unless you break your neck at it.) At this point our meeting broke up and we pulled chairs up to the table and guested. Then followed games and wisecracks.

I wish to thank M. Suplevicius for coming with his musicians to play for us. You should have seen us dance! By golly we had fun! Here's to the 3rd anniversary next year. May it be bigger and better than ever, and you know it will. Here's hoping too, that you will be there to join in the fun.

Report to Mike Minotas, Aldina Karpavicius or Vickie Adams if you wish to join and you will never be sorry that you did. Till we meet again.

Vickie Adams,
President.

Mother — Tommy, did you get that loaf of bread I sent you for?

Tommy — No, the shop was closed.

Mother — What, closed at this hour of the day?

Tommy — Sure. There was a sign on the door that said: "Home Baking."

Sidelines

by
ART SCHOOP

It was this time, two years ago, when a letter addressed to the Liaudies Balsas editorial Staff appeared in the Liaudies Balsas. This letter was written in English and in it were words asking permission of the L. B. editorial staff to have an English Section for us young readers.

The answer was very favourable and soon written articles were pouring in from all parts of Canada, written by young Lithuanians. There were poems gossip columns, news, of Lithuanian Youth movements and news in general. This English Section was widely read and enjoyed by all who read it. The more famed columns were by: Rambling Reporter of Toronto, on gossip and more serious doings. Also there were widely appreciated stories and poems by Arbor Vitae and this column, that is Sidelines by yours truly, on things of old and new or what have you.

It is two years now since the English Section first published and during this period many things have happened. Things that changed maps, things that put hate into a man's heart — unreasonable murder. Things that made happy families starve and leave their homes seeking shelter elsewhere. Events that changed the course of many a man.

And so it has been with L. B. when the war came it was forced to cut down on its printing matter till now it is coming out once a week, but the English Section with its ups and downs, its struggles to survive has come up on top again and lets hope, to stay! When the English Section was coming out every Friday, it had its peaks and its downfalls. Its highest peak was the Anniversary Issue, taking the whole page: Its lowest was some Friday, when there was nothing at all. Now the English Section just as the Liaudies Balsas — is struggling to survive and as it comes out once a week, the English Section shall be coming once o month.

Charles Degutis is freed of his services as editor and type-setter of the English Section, because of financial difficulties; therefore our Section remains without an editor. Do not despair for a second, for we have, a newly organized editorial staff, here in Montreal, to take care of all the articles to be printed in the English Section. Upon your leave of the Liaudies Balsas staff we thank you Charles Degutis for the noble services you have rendered to the Lithuanian Youth of Canada, and try to forget the misunderstandings thrown at you, by myself, and probably others. We wish you the best of success in whatever profession you may choose.

The new editorial staff formed here in Montreal is made up of Bernie Petronis, Steffi Zuperko, and Steffi Minotas; all former correspondents. When sending in your correspondence mail it to English Section Editorial Staff P. O. Station "D" Box 44 Montreal, Que. Youth from Montreal, Toronto, Winnipeg, Edmonton or wherever you may be; send in your stories and articles. Let's make the New English Section bigger, better more interesting! Let's satisfy one and all. So here's to the New English Section!

SERGT. CYRIL FORREST is home again in London, Ont., with stories of almost daily bombing by nazi raiders of the Canadian camp in which he was stationed in England. "We spent so much time in ditches we began to look like groundhogs," he said. He is shown with his wife and two children. Until he came back he never seen Baby Jean, born 10 weeks ago.

NEW ENERGY

From time to tiuce it is necessary to take inventory, so to speak, of our organizational strength and activities. Usually with the taking of inventory we also replace the removed stock with new material. Such is the case at the present time. You may have noticed that the English Section did not appear regularly in recent months and your may have noticed that reports on activities were few and far between. The reason became obvious why the irregularity of publication. Since there is very little activity among our youth and since the English Section is for reports of local activity naturally there could be very little written in the Section. Now that the winter season is commencing and with it the activities we can expect the E. S. to appear regularly.

Due to the fact that the former E. S. editor no longer works on the staff of the Liaudies Balsas and the necessity for continuation of the E. S. is appreciated, the youth of Montreal decided to attempt on reorganization of the Section. Details will probably appear in some other part of this issue.

It is not to be expected that we can keep up a steady grind. At times you shall slacken, but again take up from where you had left off. The newly organized editorial board would do well to keep this in mind. Interest and enthusiasm last as long as fancy remain in the youth. That fancy can be prolonged by proper treatment of the interest and enthusiasm. May this patched-up E. S. be an even more popular information exchange medium than the successful sections of the past.

Remember the E. S. is for the use of the Lithuanian Youth so let us exploit every issue to the best advantage. Every youth doing, across the country should be reported, from last Saturdays dance to the birth of a new member in the midst.

Wishing this section the greatest of youth success for the coming season.

A. Silent Friend.

NEW STYLES FOR HALIFAX GIRL GUIDES. A group of the city's new feminine firefighters is pictured here. They've been schooled under Deputy Chief J. E. Keefe of Halifax, in all the duties of "smoke eating," wich a women could perform, including actual fighting, rescue work, first aid and fire prevention.

RESOURCEFUL FELLOW

"Thought I'd have to go without a pillow last night, but I found an old drain pipe," said one recruit to another.

"Bit hard, wasn't it?"

"It was a bit — but I stuffed some straw into it."

Written by J. Klevas — Translated by Arbor Vitae

The Origin of The Frock

It originated quite by accident that long gown belapelled in front and sporting a train like a swallows tail at the back.

One cold winter's day a wealthy man surnamed Frock (Frocque) was hurrying to a banquet. He was on the verge of departing for his destination when looking down at his feet he noticed that the front skirts of his golden yellow gown he wore, after the fashion of the day were stained with wine. What was to be done? The chariot was standing at the door in readiness and he was even now rather late. Not stopping to think and acting solely upon instinct he took the scissors and cut the two wine stained lapels from the front of his skirts. The result was very favourable. He now had a newer and better looking gown than formerly and with his mind completely at rest rode to the banquet. The effect he created there was amazing, as may be gathered from the fact that even to-day the frock (named for Sir Frock) is still worn.

Oh! so you think this is just another anecdote. And you less skeptical ones believe such an incident could really have occurred to some person named Frock. Well — it is the common belief today that the frock was first worn in the 2nd half of the eighteenth century. Yet there is conclusive proof that the frock originated under Louis the XIV's reign from the long garment worn by Parisians and known as the "Frenchman's Gown." It was a long bothersome piece of clothing. Due to its width and length the skirts would entangle themselves in the wearer's feet with many embarrassing incidents as the result. Because of these many people had buttons sown to the sides of the gown. Thus they buttoned up the fullness in front to the sides and it seems very probable that this is the origin of our modern frock of today.

All frock owners speak of the ease and comfort with which they can be worn. It is made of good strong material and although its hem does sweep the floor of surface dust, it outwears wears as long as 10 years.

Many mourn the fact that the frock today is made only in black. In former days they were blue, green, red, and pink frocks with matching pants in shades of yellow or white.

Happy days! Yet they would find little approval in the modern world of today.

M. R. May I offer a few words of explanation to those of you who have but a vague idea of the Frock, as it is today. We moderns call it "Tails."

Luncheon Highlights in The Social Whirl

by your Favourite Reporter

Sept. 15 The Montreal Lithuanian Sons & Daughters Sport Section held a skating party at the Verdun Auditorium. It was the first time this season but what a gay beginning!

* * *

Sept. 22 the M.L.S.D.Y.S.S. went Bowling. The Mount Royal Bowling Alley was filled with their fun and laughter. Tony Morkis you've been holding out on us.

* * *

They tell me a certain blonde handsome, young man was searching for something at the Club one Saturday. And they tell it wasn't for ducks. Was it for a certain fair swan?

* * *

The "Jaunimo Choir" has begun rehearsals once again. There is one handsome male and one lovely blonde female addition. However, certain altos, two of them, are sadly missid.

* * *

What happened to a certain Lith. lad last Saturday at the Club. They tell me he was on an errand of mercy but some misguided creatures mistook his intentions.

* * *

Frontenac was represented by two lovely young ladies. One dark haired and one blonde. We know what the fair one was searching for but we are quite unenlightened as to the other's motives. Anyway the object of such a lovely girl's quest had no right to be absent. We are shocked!

* * *

One of the four Toronto boys has left us. Didn't you like Montreal society Peter? During your short stay with us you became one of us and we're going to miss you. Best of Luck in everything Peter.

Notice

The English Section will now appear every third Friday of each month. In order to give us sufficient time to correct and type your articles we must have them at least two weeks in advance. The deadline for next month's edition will be the 20th of October.

The editorial staff wishes to thank Mr. E. Vilkis for the use of his typewriter. It also wishes to assure Mr. Vilkis that his faith in our success sall be justified. We are very fortunate in having Miss A. Tamošunas as our typist. It saves much time and effort on our part. Thank you Aldona.

In our next issue you may look forward to a column of "Helpful Hints" including the latest notes on beauty, clothes, etc. This column will be issued by one of our editorial staff. Keep in style with Steffi. There will also be a poem by Arbor Vitae. And that is something to look forward to!

WELL REASONED

"Well, my dear," said he, as he was dressing, "I s'pose you were right when you told me last night that there were burglars in the house."

"Why?"

"Because all the money that was in my pockets when I went to bed is gone."

"Well, if you'd been brave and got up and shot the wretch you'd have had your money this morning."

"Possibly, but then I should have been a widower."

She gave him back half the money.

GOOD STORY, ANYWAY

Some of the passengers were relating their experiences of fogs.

"Yes," said the old salt, "I've seen pretty thick fogs in my time. Why, off the coast of Newfoundland the fog was sometimes so thick that we used to sit on the rail and lean against it! We were sitting one night, as usual, with our backs up against the fog, when suddenly the fog lifted and we all went flop into the water. A bit thick, wasn't it?"

First Angry Passenger (in crowded excursion train): "Do you mind taking your foot off mine?"

Second Do: "Certainly, if you'll take your pipe out of my mouth."

"Does your teacher like you, Tommy?"

"I should say so. She puts a big kiss on every sum I do."

Pranešimai

Toronto, Ont.

Sūnų ir Dukterų K. L. S. P. D. 1-mos Kuopos Narių Žiniai

Spalių mėn. 20 d., sekmadienį, 2 val. po pietų, 160 Claremont St. įvyks **kvoderavas susirinkimas.** Šiam susirinkime bus **nominuojama** ateinantiems metams kuopos komitetas. Bet yra daug ir kitokių reikalų, ypačiai svetainės klausimu.

Ta pačia proga pranešu, kad kuopos sekretorius nuo spalių mėn. 12 d. pakeičia savo antrašą. Visais draugijos reikalais kreipkitės žemiau paduotu antrašu:

J. Kevėža
230 Dovercourt Rd.
Toronto, Ont.

VOKIEČIAI REIKALAUJA IŠ JUGOSLAVIJOS AUGINTI AGRIKLTURINIUS PRODUKT.

BELGRADAS. — Vokiečiai reikalauja iš Jugoslavijos, kad ji koncentruotųsi ant agrikultūrinių produktų auginimo, sulaikant industrinę ekspansiją.

Taipgi vokiečiai reikalauja, kad Jugoslavija savo produktus parduotų Vokietijai. Kas liksią nuo Vokietijos pareikalavimų, tuos galėsianti parduoti ir kitoms šalims.

Šių reikalavimų priėmimas, sako Jugoslavijos autoritetai, pažeistų ekonominį šalies gyvenimą.

Trumpa Pasaulinių Įvykių Apžvalga

(Atkelta nuo 3 puslp.)

norėjo, kad Turkija sudarytų sutartį su Sovietų Sąjunga ir nusistatytų laikytis neutralumo. Tokia politika būtų garantavus Turkijai Sovietų pagalbą. Ji būtų patraukus linkui savęs daugiau Balkanų valstybių. Bet Turkija pasirinko kitą kelią. Ji net prižadėjo stoti į karą prieš Vokietiją, jeigu Vokietija užpultų ant Rumunijos ar Graikijos. Tuo tarpu Vokietija su Rumunija (Rumunijos naziams padedant) apsidirbo taip, kad Turkija neturėjo progos nei rankos pakelti.

Dabar Turkija labai nusigandusi. Kiek matyti, tai ji nori gauti užtarimą iš Sovietų Sąjungos. Bet ar dabar Sovietų Sąjunga norės kišti savo nagus į ugnį, kad ištraukti iš jos karštus kaštanus, tai didelis klausimas.

Komentatoriai stengiasi nurodyti, kad būtų didelis Sovietams pavojus, jei vokiečiai paimtų savo kontrolėn Dardanėlių sąsiaurį. Tas teisybė. Bet gi Dardanelių sąsiauris ne Sovietų Sąjungos rankose ir dabar.

Iš kitos pusės žiūrint, neatrodo, kad vokiečiai rizikuotų Sovietų Sąjungos neutral u m ą. Greičiausiai jie nekliudys nei Turkijos, nei Bulgarijos, jei tos šalys nepasiduos geruoju, kaip Rumunija pasidavė. Tačiau dabar tą užtikrinti negalima. Veikiausiai vokiečiai įtrauks į karą ir Balkanų valstybes. Rumunija rengiama. Ji turės kariauti vokiečių pusėj. Kaip bus su kitomis, sunku pasakyti. Turkija viena turi progą pasipriešinti. Graikija ir Jugoslavija, būdamos suspaustos iš abiejų pusių, italų ir vokiečių, veikiausiai kapituliuos.

Karas bus išspręsta Viduržemyje ir Afrikoj. Tai negali būti ir kalbos. Kas dar neaišku, tai ir Sovietų Sąjunga išsilaikys neutraliai, ar ne. Šis klausimas šiandien ir kamuoja visus. Sovietų Sąjunga, tačiau, nesiskubina su atsakymu. Ir jo nebus. Sovietų Sąjunga iškalno neplepa tiek daug, kaip kad Amerika. Ji veikia — ir veikia labai staigiai, kai yra reikalas veikti. Tas ir gali būti atsakymu ir garantija, jog Sovietų Sąjunga pasielgs taip, kaip bus geriau del jos pačios, nežiūrint ar tas kam patiks, ar ne.

Japonija Gerinasi

Japonija siunčia į Maskvą savo atstovą generolą Jašitsugu Tatakavą vedimui derybų del sudarymo nepuolimo sutarties, jeigu bus galima.

Sakoma, kad japonai, suradę, jog veržimasis į pietus gali būti lengvesnis, negu į Kiniją, nutarę taip ir daryti, jeigu bus galima užsitikrinti, kad Sovietų Sąjunga nekliudys jų iš užpakalio.

Ar iš tų derybų kas nors išeis, ar ne, sunku dabar pasakyti, bet jeigu santykiai su Japonija susinormalizuotų, Sovietų rankos būtų laisvesnės Europos klausimuose, ypatingai Balkanų.

Paieškojimas

Paieškau draugo Karolio Stasiūno. Karoli, atsišauk, turiu svarbų dalyką. Jei kas žinote, kur jis gyvena prašau pranešti. Būsiu labai dėkingas.

S. Vasiliūnas
P. O. Royn, Que.

NUO NAZIŲ ATAKŲ IŠ ORO nukentėjo ir istorinė Švento Povilo katedra. Bombai sprogus stoge virš didžiojo altoriaus, nukrito ant altoriaus masė plytų ir mūro šmotų, kurie smarkiai altorių apdaužė.

"Seimo" Narys

Kitados būdavo Jurgis, eidamas gatve, mažai kuo skirdavosi nuo kitų paprastų darbininkų, jei bent, geriau įsižiūrėjus, pastebėdavai apsileidimo požymius: plaukais apšepęs; drabužiai susivėlę, matytis, nematę daugiau proso, kada pateko-į jo nuosavybę, kurie kabodavo, kaip ant baslio, nepritaikyti kūno sudavojimui.

Šiandien vakarą Jurgis buvo visai kitas: cigaras rūko dantyse, plaukai stailiškai apkirpti, veidas ne tik gerai nuskustas bet ir išmasažuotas; drabužiai naujutėliai, dailiai limpanti prie kūno; juodas, kietas skrybėlis pakreiptai laikosi ant galvos; pažastyje nemažas portfelis, kuris išpūstai prikištas.

Eina Jurgis Parodos gatve smakrą aukštai laikydamas.

— Sveikas, Jurgi, — pastojęs Jurgiui kelią, užkalbino Pranas.

Jurgis ištraukė cigarą iš dantų, gerai pasižiūrėjo į Praną, ir nieka neatsakęs norėjo tolintis.

— Kas su tavim, Jurgi, pasidarė, kad tu taip staigiai pasikeitei? Ne tik jau pažinti tavęs nebegalima, bet ir kalbėti su mažiau nebeeini? Ar tik kokia mergužėlė, ar gevainaslė tau galvos nesusuko, kad taip "panabernai" vaikštai. — nepaleisdamas Jurgio pro šalį Pranas kalbino.

— Ar dar tu nežinai kas aš? — išdidžiai pratarė Jurgis.

— O gi toks pat darbininkas, kaip ir aš. Juk mes abu vienoje industrijoje dirbame, tai kodel aš nežinočiau, kas tu, Jurgut, per vienas.

— Ar tu matai kas čia? — Jurgis prikišė Pranui portfelį.

— Portfelis. Tai gal kokiu "selsmanu" (pardavėju) tapai, kad jį įsigijai?

— Durniau, — piktai atkirto Jurgis.

— Atsiprašau, Jurgi, jeigu aš neatspėjau dabartinės tavo profesijos. Bet, pagaliau, pasakyk, kuom dabar vertiesi, kad taip puikiai atrodai?

Prano mandagumas suminkštino Jurgį. Piktumo žymės prašalino nuo veido ir kiek pagalvojęs pradėjo aiškinti savo siekius:

— Dienomis dirbu, kaip ir visuomet, dirbtuvėje, o vakare persirengęs išeiginiais drabužiais, kuriuos nesenai įsigijau, užmokėdamas virš šimto dolerių, pasiimu portfelį, nusiperku cigarą ir nuėjęs į šią gatvę, panašią į Kauno Laisvės alėją, spacieruoju.

— Žinoma, per dien padirbus dulkėtoj dirbtuvėj, gerai pasivaikščioti, pakvėpuoti tyresniu oru tokiose gatvėse, kur daugiau medžių.

— Ne tas man rūpi. Dabar yra svarbesnių reikalų.

— O kas tie svarbieji reikalai?

— Mokinuosi ministeriu būti.

— Nesuprantu, Jurgi, ką tu nori tuom pasakyti?

— Tu, Pranai, gal laikraščių neskaitai, kad nežinai kas Lietuvoje atsitiko?

— Kas čia gali būti bendro tarp Lietuvoje santvarkos pasikeitimo ir tavo vaikščiojimo po šią gatvę ir naikinimo cigarų.

Jurgio veidas vėl apsiniaukė ir lėtai pradėjo dėstyti:

— Lietuvos jau nebėra. Lietuvą rusai užėmė . . . Mūsų tautos vadas su keliais ministeriais, nors pusplikiai ir basi, paspėjo išsprukti į Vokietiją, o kitus ministerius ir visą inteligentiją išžudė . . . Baisus teroras dabar mūsų Lietuvoje . . .

— Bet kiek aš žinau, Jurgi, tai Lietuvos liaudis su Sovietų pagalba labai gražiai perėmė valstybinę galią į savo rankas; be jokio kraujo praliejimo, — pertraukė Pranas Jurgį.

Jurgis, rodos, negirdėdamas Prano tęsė toliau:

— Todel kitos išeities nebebuvo, kaip mums lietuviams užsienyje sudaryti laikinąją Lietuvos valdžią, kuri tuojau paskyrė po visas kolonijas Lietuvos konsulus. Šauksimės į visas valstybes pagalbos. — pakėlęs kalbos toną Jurgis dėstė. — Jo ekselencija, tautos vadas, tariasi su Hitleriu. Bet Hitleris dabar užsiėmęs su Anglija. Kada su ja apsidirbs, tai žada mūsų tautos vadui duoti pagalbą išvaduoti Lietuvą . . . Kada Lietuva bus išvaduota, tai mūsų seimas su visais konsulais važiuos į Lietuvą užimti valstybės vairą . . .

Pranas, matydamas, kad Jurgis pertoli nuvažiuoja su savo kalba, perkirto jį:

— Jeigu tu, Jurgi, jau esi ministerių kabineto nariu, tai kam dar tau mokintis juom būti?

— Ministeriu būti, tai paprastas dalykas. Reikia tik, kad tave išrinktų, ar paskirtų tautos vadas. Bet svarbiausias dalykas, tai aš noriu išmokti tradicinių ministerių papročių: gražiai apsirėdyti, kaip nešioti portfelį ir mokėti rūkyti aukščiausios rūšies cigarus. O kada mes surinksime pinigų ir gausiu algą, tai mokinsiuos gerti šampaną. O tas viskas man paprastam darbininkui nelabai lengva išmokti . . .

— O kas valstybės reikalus ves, jeigu jūs mokėsite tik visuomenės iždą eikvoti? — užklausė Pranas.

— Visa valstybės galia tautos vadui, o mums tik klausyti jo ir pildyti įsakymus.

— Tai kaip tu, Jurgi, patekai į tokią aukštą vietą? Kas tave išrinko, ar paskyrė?

— Kad tu, Pranai, visai nesupranti parlamentarinių taisyklių. Rodos, turi daugiau mokslo už mane, bet apie valstybės reikalus, tai nieko neišmanai.

— Aš spaudą labai seku, o ypač Lietuvos įvykius, bet apie naują Lietuvos vyriausybę čia Kanadoje, mūsų mieste, tai galiu prisipažinti, kad labai mažai težinau.

— Na, matai . . . Klausyk Pranai. Kaip tik sužinojom, kad mūsų garbingas vadas su artimais draugais nakties metu per kokį tai upelį basi perbrido Vokietijos pusėn, tai mes ištikimieji tautos vadui ir tėvynei, tuojau sušaukėm visų srovių ir organizacijų konferenciją ir sudarėm naują vyriausybę . . .

— Na, tai koks gi sąstatas tos naujos vyriausybės? — pertraukė Pranas.

— Visas lietuviškas ir labai demokratiškas. Jį sudaro net devynios srovės iš penkių organizacijų . . .

— Tai tikrai komplikuotas tas jūsų ministerių kabinetas, — neiškentęs įsikišo Pranas.

— Ir dar kaip. Kada į konferenciją susirinko visi atstovai: nuo katalikų, tautininkų ir socialistų, vienas socialistas pastebėjo, kad trijų partijų (srovių) sudaryta valdžia būtų nevisai demokratiška. Tai vienas katalikiškas atstovas labai lengvai tą klausimą išrišo. Sako: "sulyg katalikiško mokslo dogmos, kiekvienas žmogus, dievo įpėdinis, gali būti trijose asabose, tai taip ir su dabartinėmis mūsų srovėmis. Mes kiekvienas galim būti kataliku, tautininku ir socialistu, tai reiškia mūsų sroves padauginus iš trijų, susidaro net devynios." Tautininkai tuojau sutiko su tokia propozicija, o paskiau ir socialistai. Su organizacijomis irgi buvo panašiai išspręsta . . .

— O ar įeina į tą seimą nuo Sūnų ir Dukterų Draugijos, kaipo didžiausios organizacijos, atstovas? — paklausė Pranas.

— Mūsų konferencija nutarė, kad ta draugija nelietuviška, nes joje priguli pora žydų ir keletas rusų.

— Bet juk ta draugija nėra politinė ir joje gali prigulėti bile tautos žmogus, jeigu tik sutinka su konstitucijos taisyklėmis. Bet tokia draugija, kuri turi netoli tūkstančio narių, aš manau, turėtų įeiti į valdžią.

— Mūsų seimas atstovauja tik gryno lietuviško kraujo žmones, — perkirto Jurgis.

— Na, tai, brolyti, jūsų tas seimas pralenkia ne tik Smetonos barbarišką, bet ir Hitlerio arijonišką nusistatymą. Dabar man labai aišku, kas tas jūsų seimas. Lietuvos liaudis panašų seimą išvijo ten, kur jam vieta būti, taip ir jūsų ministerių kabinetas jau grabu dvokia tik ką gimęs . . .

— Tai tu, Pranai, netiki, kad kada nors mes valdysime Lietuvą, — užsigavęs Jurgis perkirto Prano kalbą.

— Tada jūs Lietuvą valdysite, kuomet nuo mėnulio žirnius piausite.

Jurgis kažką giliai užsimąstęs žiūrėjo stačiai žemyn, nulenkęs galvą.

— Gaila man tavęs, Jurguti, kad už dyką leidi sunkiai uždirbtus pinigus ant brangių cigarų ir kitų niekų besimokydamas būti ministeriu . . .

— Negaliu, Pranai, aš turiu klausyti mūsų tautos vado Antano Smetonos. Neužilgo jo ekselencija žada atvykti pas mus ir duoti instrukcijas, kaip toliau veikti, — nedrąsiai kalbėjo Jurgis.

— Iki pasimatymo, — ištiesė ranką Pranas.

Jurgis ir užmiršo, kad po pažasčia randasi portfelis. Ištiesiant jam ranką portfelis nukrito ant žemės ir atsidarė, iš kurio pabiro kelios poros sustyrusių pančiakų ir suglamžyti baltiniai.

Pranas apsisukė ir nuėjo savais reikalais, o susinaišęs ir nuraudęs Jurgis puolėsi rinkti smetonišką "literatūrą" ir kimšti į portfelį.

Praščiokas

MONTREALO LIETUVIŲ SŪNŲ IR DUKTERŲ PAŠALPINĖ DRAUGIJA
RUOŠIA
METINĮ BALIŲ
SU
Koncertine Programa
ŠEŠTADIENĮ, SPALIŲ (October) 19 d.
ČEKOSLOVAKŲ SALĖJ
415 St. Catherine St. East (Netoli St. Denis St.)
MONTREALE

Koncertinės programos išpildyme dalyvaus:

M. L. Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos Orkestras.
Montrealo Lietuvių Jaunimo Choras.

Scenos mėgėjai perstatys vienveiksmę komediją

Užburtas Suolelis

Taipgi dainininkės-kai susigrupavę padainuos duetų, sekstetų. Šokikai ir šokikės pašoks. Bus ir kitokių paįvairinimų.

Pažymėtina, kad šiame parengime vieningai susitarę dalyvaus apie 650 draugijos narių. Kviečiame ir Jus.

Įžanga su pakvietimais. Pradžia 8 val. vakare.

PARENGIMŲ KOMISIJA

Toronto, Ont.

SŪNŲ ir DUKTERŲ DRAUGIJOS PIRMA KUOPA
Rengia
Pasilinksminimo
VAKARĄ
Šeštadienį, Spalių (October) 18 d.
160 CLAREMONT ST.
Visą laiką tęsis lietuviški ir angliški
ŠOKIAI
griežiant John Bangelis orkestrai
Kviečiame atsilankyti ir smagiai praleisti vakarą.
Pradžia 8 val. vak. Nesivėluokite!

Tel. WA. 8821 — EL. 5016
BOYSACH & BOYKACH
Real Estate Agentai
Parduodame ir išmainome namus ir farmas. Iškolektuojame rendas.
Kas turite tų reikalų, kreipkitės pas mus.
Draugiškai lietuviai visuomet patarnauji.
133 GORE ALE AVE. Ofisas 429 ADELAIDE ST. W., TORONTO

Tel. WA. 5370
Harry R. Ranks Company
GRABORIUS
Patarnauju mieste ir apylinkėse be ekstra mokesčio, įskaitant Hamilton ir Whitby.
Laidotuvės net $55.00 pigumo
455-457 QUEEN ST. W. TORONTO

Montreal, Que.

Tel.: HA. 8477
Dr. J. O. Villeneuve
Venerinių Ligų Specialistas
Gydo siphilį, gonoreą ir tikrina kraują.
Ofiso valandos: 1 iki 9 v.v.
1107 St. Denis St., Montreal
Netoli Dorchester St.

Tel. PL. 9659 Gyv. DO. 5947
Advokatas
J. M. Rosenfeldas
Kalba Lietuviškai
Atlieku visus teismų patarnavimus, parūpinu pilietybės dokumentus, įgaliojimus, morgičius ir kt.
20 St. James St. E. Kamb. 28
MONTREAL, QUE.

Tel.: LA. 4441
Daktaras H. Rosenfeld'as
Oficialus M.L.S.D.P.D. ir D.L.K.V.N.K.P.D. Gydytojas
KALBA LIETUVIŠKAI
Valandos: 2—4 val. po piet, 7—8 val. vak. ir sulyg susitarimo
4539 PARK AVE. MONTREAL, QUE.

Tel.: HO. 1000 Valandos: 4 — 5 po piet
HO. 2500 ir sulig susitarimo
Daktaras Rabinovičius
Chirurgas Specialistas
Turiu savo ligoninę, egzaminuoju ir gydau įvairias ligas.
Darau visokias operacijas ir peršvietimus (X-Rays).
Vytauto Klubo ir M.L.S. ir D.P.D. nariams papiginta kaina.
201 ST. JOSEPH BLVD. WEST MONTERAL, QUE.

Tel. CRescent 4334
DR. DORA GORDON
DANTŲ GYDYTOJA
Kalba Lietuviškai
Valandos: 10—12 val. ryto, 2—6 val. p.p. ir 7—9 val. vak.
5136 PARK AVE. MONTREAL, QUE.